

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

GRUNDLAGD AV
FRITHIOF HELLBERG

UTGIVARE:
BEYRON CARLSSON

UPPLAGA **A**

N:o **10**

DEN 9 MARS 1924

PRIS 35 ÖRE

REDAKTÖR:
EBBA THEORIN

Gösta Berling-nummer

Gösta Berling

i Lars Hansons framställning på
filmen. (Kamerabild Goodwin). Se
vidare artiklar och ill. i
numret i anslutning till den
märkliga filmpremid-
ren 10 mars.

K R Ö N I K A

I KONSTENS VÄRLD HAR DEN SENASTE VECKAN varit Zorns. Utställningen av hans arbeten är ett det grannaste äreminne — kunde det bara vara bestående. Vilken konstens vallfartsort skulle inte ett Zornmuseum sådant som detta bli. Vore jag, som Jörgen brukade säga diktator i detta arma land skulle inte en enda tavla återgå till de privatväggar där de annars sitta upphängda till avundsjukt begäpande från festmiddagsgästerna.

Men annars vem toge inte tacksamt emot erbjudandet att bli ägare till ett av dessa mästerverk? Vilken utav alla sakerna på Zornutställningen skulle Ni helst vilja rå om? Frågan lämnas öppen till besvarande. För att ge Er vägledning skall jag meddela vad tre framstående män svarat då de tillfrågades om saken.

Kommandanten friherre Carl Rosenblad tyckte att det är svårt att säga därför att man har en sådan mängd av hänförande saker att välja på. Jag skulle sade kommandanten helst vilja ta med mig några stycken, Midsommardansen med dess underbara äktsvenska stämning, kullan som rör på midsommarmorgonen och så någon av de naturligt nakna — således ej de arrangerade — badscenerna som har det omedelbaras behag och skönhet.

Carl Laurin väljer inte mellan flera utan har ögonblickligen bestämt sig för den från Jacobsens utsökta Zorngalleri lånade »Margit», kullan som med hårbandet i mund sitter och flätar håret.

Margit säger Carl Laurin är enligt min mening den tavla där ur alla synpunkter Zorns samtliga förtjänster som kvinnomålare och allmogeskildrare göra sig bäst gällande. Isynnerhet är själva måleriet sådant att man blir ej trött på det. Jag har aldrig sett hans penselföring och färg så lyckade som här och det är för mig det väsentliga. Jag känner ganska bra till den där tavlan ty jag såg den då den var utställd första gången här. Den blev inköpt av den franska operasångaren Faure som var en stor konstkännare och synnerligen fin konstsammlare. Om man så vill kan man ange det som ett av »makternas» mystiska spel att den här tavlan kom tillbaka till Stockholm några veckor efter Zorns död och då hade den likvisst varit i Faures ägo i nära 30 år. Jag är glad att den har återbördats till Sverige ty jag anser som sagt tavlan vara något av det allra bästa Zorn gjort. Den är utmärkt som måleri, — och så kan man inte undgå att bli en smula betagen av ämnet som onekligen kan göra en manlig betraktare intresserad.

Så talar en kvinnornas alltjämt chevalereska beundrare. Carl Laurins snabbhet i avgörandet äger icke Albert Engström som försäkrar att han skulle stå ganska rådvill i valet.

Jag skulle helst vilja ta med mig alltihop, säger han. Förresten gör han ett förslag som jag hoppas man allvarligt reflekterar på.

Jag skulle, säger Albert helt enkelt vilja skaffa mig en säng och bo där låt mig

säga en månad, ha min våning där för att riktigt kunna se och njuta utav allsammans. Förresten vill jag som mitt allvarliga svar ha sagt det att Zorn är en sån jättestalt att om man med ödmjukt sinne ser på hans arbeten så finns en lejonklo och en storslagen idé i varenda sak.

Albert Engström har naturligtvis rätt. Zorn äger sådan mångsidighet att han t. o. m. uppträder som nykterhetspredikant. Det sker utan tjockt påsmetad sentimentalitet, motivet är enkelt och vardagligt: en full karl ligger i gräset och sover ruset av sig. Scenen är ett hörn av Mora mark-

Detta unika porträtt har sin särskilda aktualitet nu i den stora Zornutställningens dagar. Det togs för en fyrtyo år sedan i Zorns första Mora-stuga. På verandan syns Zorns mor och i bakgrunden t. h. om henne hans moster. Nedanför Emma Lamm, som strax därefter blev hans hustru, och den då knappt 25-årige unge mästaren själv.

nad som syns på avstånd medan den beskänkta ynglingen ligger framstupa i förgrunden. Men det är inte han som ger tavlan värde utan den unga kulla som tåligt slagit sig ner ett stycke ifrån för att vänta tills han vaknar. Hatten som trillat av honom i fyllan och villan har hon räddat och sitter med den i hand medan blicken är spänt och avvaktande riktad på stackaren till karl som ligger för hennes fötter.

Iduns småkonstutställning

öppnas den 10 d:s i arkitekt David Blombergs utställningslokal, Kungsgatan 15. Det artar sig att bli en ovanligt vacker och intressant utställning. Av de utställda föremålen är det stora flertalet sådana, som på en gång ha en praktisk användning i hemmet och ett skönhetsvärde. Textilkonst, silver, tenn, glas, keramik, järn, svartkonst, bokkonst m. m. bli företända på utställningen. I Iduns nästa nummer kommer, på grundval av utställningsmaterialet, det svenska konstverket av i dag att belysas.

En hjärtnupen konstnär skulle frestats att ge flickan en martyrgloria. Zorn hemfaller inte till billiga effekter. Den unga kvinnan ser bekymrad ut men gudsnådelig — nej långt ifrån det. Man anar tvärtom att syndaren skall få sin välförtjänta skrapa när han börjar komma till sig igen. Om det bara hjälper? Det är visst därpå hon tänker. Hon har nog många bekymmersamma funderingar om framtiden. Den ter sig inte så ljus just nu. Men ändå vill hon inte gå ifrån den hon engång valt, utan sitter troget kvar på sin post fastän den i de andras ögon varken är särdeles klädsam eller avundsvärd.

Den tavlan skulle jag vilja ha för att i reproduktioner sprida den landet runt. Eller skulle jag kanske nöja mig med en simpel träsked, en av de där som enligt katalogen skurits under vinterkvällar i Gopsmor. De flesta av oss ha väl aldrig satt sin fot på denna Dalaplats vars förr okända namn tack vare Zorn nått internationell ryktbarhet. Men i fantasien kan man ändå se Zorn sitta där och tälja sin träklubb vid den flammande spiselhällen medan Djos Mats eller någon annan gubbe som tittat in i stugan på kvällskvisten berättar på sitt för oss obegripliga mål om gamla sägner, om rå och varsel och trollpackor och sånt som bara enfaldigt folk tvivlar på men som finns i alla fall ty man har ju gammalt vittnesgillt folk till intyg på den saken. Och medan han pratar falla flisorna från konstnärens kniv och bäst det är sitter på skedskaftet ett långskäggigt trollhuvud just precis sånt som Djos Mats engång i sin ungdom sett det bakom fåbovallens gråa stugknut den sommaren när fem kor blevo borta.

På författareföreningens möte beslöts antaga ett från förläggarghåll framlagt förslag om utgivandet av en julkalender. Kalendern troddes vara död för alltid. Har den några utsikter när den nu står upp igen? Det återstår att se i en tid då smaken blivit lika förändrad som samhället självt. Titta bara på Stockholm. Det är likvisst icke mer än trettio år sedan en författare som i kalendern Nornan gjort »Det glada Stockholm» till föremål för sitt studium kunde karakterisera det så här:

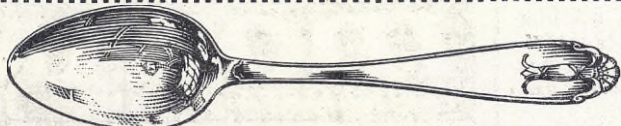
Stockholm roar sig.

Det är det första, främlingen lägger märke till, när han kommit hit och börjar studera vår huvudstads karakter.

Det är det första som faller honom i ögonen, detta, att Stockholm framför allt är ett glatt samhälle.

Man kan förebå det att det är obetänksamt och slösande, att det har skulder över öronen, att det kastar ut miljoner innan det tänkt riktigt noga på saken, att det sätter in sin förmögenhet på kaféer hellre än i banker, att dess andliga intressen ej äro så utvecklade som de borde vara. Men att det hänger läpp och ser världen i grått, det skall ingen förebå vårt nordiska Venedig.

Ja det var på den tiden när Lasse levde.

NYTT SVENSKT VASAMODELLEN
MATSILVER

Tillverkare: GULDSMEDS AKTIEBOLAGET I STOCKHOLM
Säljes i varje förstklassig juvelerareaffär.

SELMA LAGERLÖF BERÄTTAR FÖR IDUN

OM PERSONERNA I GÖSTA BERLINGS SAGA.

»VAD ÄR DET FÖR PERSONER OCH händelser som ligga bakom Gösta Berlings saga?» Den stora sagoförtäljerskan är beredd på frågan och hon ler, soligt och ljusst, ty det är icke första gången signaturen varit frågvis. Och så blir det en sällsam vandring genom år och släkter, till herrgårdarna och bruken vid den långa sjön i hennes hembygds dal.

»Böök säger att Frithiof, ja till och med Tegnér själv skulle ha stått modell till Gösta Berling. Men ingen särskild har jag egentligen tänkt på, allraminst på Tegnér eller Frithiof.»

Förresten fanns det allt för många Gösta Berling-typer här i Värmland såsom en särskild artikel i detta nummer närmare meddelar.

»Och händelsen med grevinnan Dohna och skatorna?»

»Visst är det sant, fast någon 'greve Dohna' har ju inte funnits på den gården». Och doktor Lagerlöf berättar hur en finngumma kom till en gård strax norr om Mårbacka där hon blev ovänligt mottagen av matmodern. »Du skall få äta halm i 12 år», säger då finngumman. Nu är det ju känt, att de kunde trolla, de där finnarna. Eller också var det väl någon sorts suggestion. Matmodern hade inget annat att göra än att lägga sig till och äta halm i 12 år.»

Något liknande hände rätt sent in i vår tid. En annan finngumma satte trollskott på en av båtarna i Fryken då hon blev avmotad vid bryggan. Den båten hade se'n en sådan gemen otur i fortsättningen, att den hade svårt att komma till bestämmelseorten.

»Visst är det sant det där med skatorna och 'grevinnan Dohna' fast matmodern den gången hette Anna Kristina Ekeröth, född Hedenstjärna, kaptenskan, som på 1840-talet bodde på Västgård i Östra Emtervik (nuvarande Herresta, sagans »Borg»).

»Brukspatron Mitander har fått skylta som Sintrams-modellen», säger doktor Lagerlöf. »Men inte har jag tänkt på honom egentligen» och så börjar rundvandringen på nytt genom gårdarna. »Krut-Eken på Heljeby, lagman Sandelins måg (»majoren») var nog en filur. Ni har hört historien om hans ritt till Stockholm sedan det började osa hett om öronen på honom.»

»Men det berättas, att när en dotter till brukspatron Tjeder på Björkefors, sagans Fors, en dag satt och spelade piano med fadern i gungstolen bakom sig, hon vände sig om och fann att den Lede själv hade intagit faderns plats.»

»Det spökar ännu på den gården», säger intervjuaren, »och förresten är nog inte den herrgården ensam om den saken.»

»Bakom Sintramtypen ligger en hel del sant och hänt», fortsätter dr. Lagerlöf. »Det var en herre borta i Sörmland, som åkte i släde och vargskinnspäls till kyrkan en midsommardag.»

»På tal om spöken kommer jag ihåg», säger den stora Berätterskan, »hur min faster en sommarkväll åkte förbi Angersby (»Berga») och såg att det brann ett ljus i ett av fönstren. Det var kapten Wästfelt som bodde där då. Smått och fattigt var

Selma Lagerlöf

Med anledning av Gösta Berlings framträdande på filmen har en Iduns medarbetare besökt doktor Selma Lagerlöf som här nedan lyfter något på slöjan rörande de personer vilka stått modell till figurerna i Gösta Berlings saga.

det för dem och kaptenskan låg hela dagarna och läste romaner. Min faster tyckte det var rätt underligt detta med ljuset, som brann i sommarkvällen och då hon sedan berättar detta för gårdsfolket säger en av dem: Jaså det brann ett ljus, ja, då dör snart någon; det är så i vår familj.

Ferdinand Wästfelt, sonen, var förlovad med en fröken Laberg, kommer jag ihåg. Så gick hon och förlovade sig med en annan. Min gamle släktinge fanjunkare Wachenfeldt tyckte det där var så illa gjort, att han sökte upp fästmon på en bal på Rottneros (Ekeby) för att bedja henne återgå till Ferdinand. Det var då händelsen med vargarna tilldrog sig. Så snart Wachenfeldt lämnat Ekeby mötte han odjuren och de förföljde honom hela vägen till Angersby. Kommer jag bara fram till Sunne (Bro), tänkte han, blir jag väl kvitt

Iduns kvinnoklubbar.

Sektion II i Stockholm sammanträder nästa gång onsdagen 12 mars kl. 7,30. Föredrag av dr. Lydia Wahlström om Kvinnouppfostran till hälsa och ohälsa. Småkonst-utställning, anordnad av David Blomberg, etc.

Sektion I sammanträder torsdagen (obs. ändrad dag, eljes alltid onsdagar) den 20 mars kl. 7,30 till syfton. Uppläsning av författarinnan fru Anna Lena Elgström. Musik, praktisk demonstration etc. Bliv medlem i klubben! Se vidare sid. 231.

dem, men på andra sidan sundet voro de efter honom igen. Som genom ett under klarade han sig och hunden men pälskärpet hängde hela vägen bakefter släden för att förvillla vargarna och en och annan persedel kastades ur släden för att låta dem få något att göra.

Så ni ser det ligger litet av sanning instrött här och var bland sagans händelser.»

Signaturen nämner den stora höstfloden 1844 då Konradfors bruk i Östmark flöt bort. »Ja vårfloden — då Ekeby bruk gick? Doktor Lagerlöf nickar. »Det var väldiga vårflöden ibland», säger hon.

Och kavaljererna! »Visst fanns det kavaljerer. Ni vet ju hur det var vid bruken och herrgårdarna häruppe. Fast det är icke sant att de bodde på Ekeby allihop. Litet varstans träffade man på dem här i Fryksdalen, ja, annorstädes också.»

Doktor Lagerlöfs yttrande för i minnet Julius Breitholz på Malma, Altahr på Torsby, Geijer (»den blide Löwenborg»), Lidbäck (»farbror Eberhard») och alla de andra, som satte färg på tillvaron. Kavaljerer fanns det gott om — brukspatronerna själva voro kavaljerer.

»Tänk bara en sådan som Liljebjörn på Odenstad». Men det är en annan historia.

»Testamentet mellan vackre Altringer (Bengt Reinhold Antonsson, död 1809) och majorskan (lagmanskan Sandelin) finnes i Stöpafors bruksarkiv. Fick hon blott det bruket?» Doktor Lagerlöf är nu frågaren, »det sades i min barndom att hon fick sju bruk.»

»Då ni skall berätta eller skriva om majorskan på Ekeby», säger doktor Lagerlöf, »glöm då inte Stormamsella, en intressant kvinnotyp — men nu tror jag, att vi ha pratat nog om dessa gamla historier. Kaffebordet väntar.»

Kaffebordet väntade men historierna väntade icke. De gingo norröver, fingo en annan färg och rödde sig om andra personer och händelser.

Kanske de bliva berättade än en gång, det ligger många oskrivna ark och historier i den dalgången.

Man kan säga att alla de personer och händelser, som ligga bakom Gösta Berlings saga ha rört sig mellan 1700-talets slut och fram till 1880.

Herrgårdarna och bruken utefter den långa sjön ha varit tummelplatsen, men från övre Fryksdalen ha ock en del typer tagits. Så Gösta Berlings-typen, så den snåle prästen i Broby. Den senare, Lars Gustaf Arrhenborg är den sista gestalten, fotografiskt återgiven; han dog i Leipzig den 2 april 1892 på väg till den Heliga graven sedan han för sin snålhets skull övergivit sin komministertjänst.

Någon historia ur verkligheten är icke Gösta Berlings saga. Dess författarinna har aldrig menat den så, men allt sedan allmänheten började fråga och undra: »ha dessa personer verkligen levat, har det funnits sådana gestalter» strömmade en mängd frågor över Mårbacka. Nu har Selma Lagerlöf lämnat svar på en del, — så kanske frågorna tystna en tid framåt.

FRYKDALSPÖJKEN.

Vid **Kraftnedsättning efter sjukdom** är järnmedicinen Idozan det bäst stärkande och aptitgivande medel. Intages lätt av såväl barn som äldre. Snabb och överraskande verkan. Genom Idozans 5-dubbla järnhalt jämfört med andra dyl. prep. är detta preparat avsevärt billigare än andra järnlösningar. Rådfråga läkare. Fås på alla apotek.

IDOZAN
FÖRNÄMSTA JÄRNMEDICIN

NÄR SELMA LAGERLÖF UPPTÄCKTES

GEORG NORDENSVAN BERÄTTAR OM NÄR GÖSTA BERLINGS SAGA PRISBELÖNTES AV IDUN.

SAGAN OM HUR SAGAN OM GÖSTA Berling tillkom har sagans lyckliga diktarinna själv berättat. Vad ha då vi andra att tillägga? Att sagan — strängt taget endast några provkapitel — blev prisbelönad av Idun är ett faktum, som länge sedan ingått i svenska historien, och faktiskt är, att de tre prisdomare, som den gången fungerade, visade en upplyst smak och en framsynt blick — denna åsikt var i alla händelser gemensam för de tre vise, då det konstaterades att de den gången ej dabbat sig.

Nu har en massa år gått sedan dess — så många att Iduns redaktion anser, att svenska folket behöver påminnas om denna episod i urtidens hävder. Gudarna vete för övrigt, om inte någon av de tre för länge sen varit framme och skvallrat, vilket för övrigt torde vara glömt av vår tid, som haft så mycket annat att glömma sedan dess. Men efter redaktionen är så angelägen, så skall jag servera ett par enkla fakta.

För det första, så var denna pristävlan den första litterära sådan i mannaminne — det förstas om man inte räknar Svenska akademins årliga, som på den tiden inte väckte någon allmänare sensation. Idén var Frithiof Hellbergs. Till prisdomare inbjöd han två värderade veteraner i det litterära lägret, Birger Schöldström och J. A. Björklund — den förstnämnde en kunskapsrik essayist och detaljist, den sistnämnde mångprövad och ansedd publicist — och jämte dem en tredje, som var varken det ena eller det andra men onekligen litet av varje. I trion representerade han ungdomen.

Sommar var det och denne yngling hade dragit sig undan från det stockholmska världslivet till en undangömd landsbygd för att idka pastorala dygder och skriva ett sekularverk. Då avbröts idyllen brutalt av ett extratåg, medförande lille Frithiof Hellberg och en över all beskrivning väldig packe, som stannade då Hellberg kuska- de vidare. Han utdelade på detta sätt de inkomna otaliga prisskrifterna till de kring- spridda prisdomarne. Obs! att detta är sett genom minnets synglas, och det händer som bekant att minnet en smula utbroderar de absolut faktiska detaljerna.

Ja, detta var i alla fall den första manuskriptladdningen. Vår yngling bröt beslutsamt de många Idunesiska sigillen och se! fyra oerhört fetlagda manuskript blevo synliga. Men där låg ock ett femte, och det var mera tilltalande, ity att det utmärkte sig genom sin tunnhet. På omslaget stod dessutom skrivet med Frithiof H:s kända stil ungefär dessa ord: »En

Selma Lagerlöf vid den tid då hon upptäcktes genom Iduns pris. Efter ett träsnitt i Idun i juni 1891.

na första saga. Ingen inledning, man ka- stades omedelbart in i medias res. Där var den oemotståndlige hjälten, som kom, såg och segrade, där var den undersköna och spotska Anna Hedenstierna — senare omdöpt till Anna Stjernhök. Där rymde dessa två med vargflocken efter släden, och där slängde vår hjälte Corinne i gapet på den mest närgångna vargen, och sedan slängde han sin sköna erövring och gav sig ut på egen hand att söka nya äventyr. Ja, varje barn vet nu för tiden hur det gick.

Så slukade han historien om den elake Sintram och om hin onde i gungstolen och grevinnan, som sprang över isen och Ekeby brand och de andra provbitarna ur denna sagokrans från det gamla Värmland i romantikens gyllene tid. Och hela nutidslitteraturen var med ens bortblåst — de sanna kvinnorna och de egoistiska familjefäderna och reformdräkterna och det stackars unga Sverige, som måste slava i Uppsala med examensplugg. Tidens alla frågor, krav, problem, uppgifter och gråvåderstankar, allt det där fanns inte mera till.

Nya manuskript- packor anlände. Men skall jag fortsätta med att tala icke annat än sanning, så måste jag bekänna, att jag inte minns ett skvatt av de övriga prisskrifternas innehåll. Ödet hade så styrt om, att jag fick det bästa först.

Fram på hösten utlystes domedagen. Den högtidliga akten försiggick i ett rum på Hamburger börs, en trappa upp — ifall det roat att veta — och var arrange-

rad på ett sätt, som bör rekommenderas till efterföljd. Den inleddes nämligen med en festmiddag av det styva slaget.

Då allt dithörande var undanstökat randades den stora stunden. Och det befanns, att Gösta Berlings sagas överlägsenhet över allt villigt erkändes av alla de närvarande. I parentes sagt, så yttrade den mångkunnige Birger Schöldström, att den måste vara skriven av någon medlem av släkterna Geijer, Lagerlöf eller — tyvärr har det tredje namn, han nämnde, gått ur mitt minne — jag undrar om det var Lilliebjörn eller Dahlgren. När så namnsedeln bröts, lästes där namnet Selma Lagerlöf, Landskrona. — —

Priset var 500 kr. men äran var så mycket större.

De prisbelönade kapitlen trycktes som bihang till Idun och även i en liten presentupplaga. I sin helhet utkom Gösta Berlings saga året därpå.

Idun upprepade sedan sina tävlingar några gånger — med väsentligt ökade pris- summor. Men aldrig nåddes ett sådant resultat som vid första försöket.

GEORG NORDENSVAN.

De tre prisdomarne, som gävo Idunpriset åt Gösta Berlings saga. Fr. v. Georg Norden- svan, Birger Schöldström och J. A. Björklund.

ganska egendomlig historia, ej utan originalitet och poesi.»

Varpå den unge mannen läste den egen- domliga historiens första rad. Den lydde så här: »Julen ut och bal skulle stånda på Berg.» Det var hans första bekantskap med Gösta Berlings saga.

Och när han läst de första sidorna, togo sig hans intryck luft i orden: »Det var fan!» — ja, jag ber om ursäkt, men sannin- gen måste fram.

»Gösta Berling, poeten» var titeln på den-

En tröst.

Går du hoppfull att få hösta
rimlig skörd av mödans sådd,
och står tomhänt och förrådd, —
olycksbroder, lät mig trösta:

så stod större Såningsman
vid sin teg — och intet fann.

GUSTAF ULLMAN.

FOTOGRAFERA MED EN KODAK OCH KODAK FILM

OBSSI NAMNET - EASTMAN KODAK COMP. - PÅ KODAK KAMEROR OCH FILM

ALLA FOTOGRAFISKA ARTIKLAR, FRÄMKALLNING OCH KOPIERING BÄST GENOM

HASSELBLADS FOTOGRAFISKA A.-B. GÖTEBORG · MALMÖ · STOCKHOLM

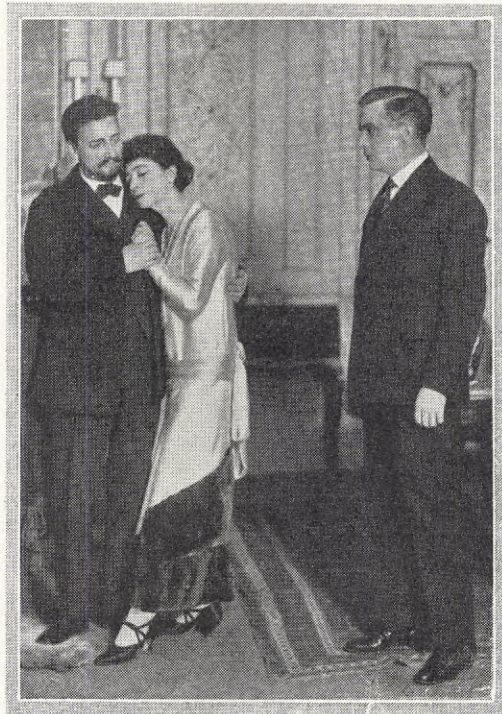

EFTER RIDÅFALLET

OM DYGDENS BELÖNING HAR MAN hört talas. Men att odygden också kan få sin hör väl till undantagen. Det får man emellertid bevittna i firman Gandera & Gevels lustspel, som nu framföres på Blancheteatern.

Stycket är en äkta fransk anrättning med en tämligen valhänt första, en bra andra och en orimlig tredje akt. Det är synnerligen lätt gods, ganska vågat men bitvis också lustigt. Fru Verdier har en tafatt ung son, som hon förgäves söker gifta bort med herr Forestis dotter Simone. Flickan är allt utom blyg då däremot Robert hör till den kategori ungdom, som helst biter på naglarna i damsällskap om han inte dessförinnan sprungit ifrån det hela. För att göra honom intressantare och därigenom mer eftersträvansvärd för en modern tids backfisch, sätter modern ihop en historia om att han har ett förhållande med Maud Harriett, en berömd skådespelerska, som oförmodat uppenbarar sig på badorten där handlingen spelar. Detta hade modershjärtat emellertid aldrig tagit med i beräkningen och under pjäsens gång får man bevittna, hur hennes välmenta fast tämligen omoraliska lögn blir verklighet. Intrigen trasslar ihop sig. Harriett är gift med en skådespelare, Cyril Marignac, som till råga på olyckan plötsligt kommer för att hälsa på sin fru. Han är emellertid begåvad med ett ovanligt stort och varmt hjärta samt en rikare portion förståelse för en hustrus små snedsprång än man är van att finna hos äkta män. Och tack vare detta räddar han i sista minuten sin äktenskapliga lycka samtidigt med att han leder den numera ganska försigkomne Robert i armarna på den fästmö, som man hela tiden väntat skulle ta honom. Så har odygden verkligen belönats. Och under tiden har man själv stundtals fått skratta rätt hjärtligt och dessutom hunnit förarga sig över två oändligt utdragna mellanakter.

Om man fått se Alice Eklund litet tidigare, hade pjäsen säkert blivit roligare. Nu kom hon först i andra akten som den förföriska Harriett och tog genast hand om intresset med all den naturliga grace och dämpade skålmaktighet, som är henne egen. Och i upplösningen utvecklade hon ett raffinemang, som man eljest bara brukar få till livs på Paris små teatersytor. Karin Swanström, som också stod för regien, gav sin fördomsfria fru Verdier med säker humor och Simone blev en hurtigt gåpåaraktig backfisch i Dagmar Lindéns skepnad. En angenäm bekantskap fick man göra i Håkan Westergren, som förkroppsligade den tafatte Robert. Han var en söt mammas gosse, som skruvade sig på stolen och visade en häpnadsväckande oförståelse för allt vad kvinnor heter ända tills Harriett tog hand om honom. Man hade kanske önskat ett mindre kraftigt framhållande av det tölpiga i rollen, som i så fall verkat sannolikare i de befängda slutscenerna. Men framställningen var ändå sådan att den ger löften för framtiden. Och

Det äkta paret i "Älska", Henri (hr Svinnberg) och Hélène (fru Teje) samt (t. h.) tredje mannen, Challenge (hr Bergvall).

man blir alltid glad när man finner ett namn bland de unga, som man kan hoppas något av. Nils Lundell gav slutligen sin filosofiske Marignac säkert och övertygande.

Av bifallet att döma kommer pjäsen att gå.

*

Paul Géraldy's mycket omtalade »Aimer», på svenska »Älska», uppfördes första gången i fredags på Dramaten. Den har varit en av Comédie-Française's största triumfer under senare år och man förstår, att denna genialt utförda dissekering av fransmännens egen syn på kärlekens väsen, tolkad av en bland dem, måste slå an. Men stycket är visst inte uteslutande galliskt. Det är tvärt om i allra högsta grad internationellt — eller borde åtminstone vara det — ty det behandlar problemet mellan man och kvinna på ett sätt, som måste få alla att lyssna. Författaren, här känd huvudsakligen genom sitt verk »Bröllopsdagar», följer den gamla goda franska traditionen. Det är intet nytt eller himlastormande i hans pjäs, intet fikande efter sensation eller effekter, ingen strävan till konstlad förenkling på uttryckets bekostnad utan ett problem, belyst med klarhet och smak av en man, som ser oförvillat på livsföreteelserna.

»Älska» är till kompositionen ett traditionellt stycke. Men i författarens hand har det blivit till en utsökt produkt av konst och liv. Vad som fångslar är dialogens mästervärdiga behandling, där de djupsinnigaste saker sägas enkelt och trovärdigt utan att för den skull verka uppstyltade. Ingen kliché, ingenting som man känner igen

från andra. Livets egen varma färg och naturens skönhet lysa över replikerna, som ha fyndiga psykologiska glimtar och poetiska reflexer. Där får man en sällsynt skarpt given analys av känslolivet i och utom äktenskapet, av hjärtats dualism, av den kärlek som både bygger upp och river ned. Problemet vändes och bestrålas från alla håll. Bäst man tror att ett avsnitt uttömmande behandlats, kastar författaren ett nytt strålknippe mot objektet och avtvingar det ännu en glansdager. Vilken beundransvärd människoskildring, vilket säkert pejlande av ett hjärtas bottenlösa djup!

Och handlingen? Man skulle kunna säga, att där inte finns någon handling alls. Atminstone inte i yttre mening. Allt rör sig på djupet, i människornas eget inre. Endast tre personer uppträda i pjäsen: maken, hustrun och älskaren — inte den konventionelle Don Juan utan en erövrare av mindre vanliga mått. Henri är mannen med rotträderna fastvuxna i hemmets jord, han som menar, att man aldrig känner tillräckligt det som är ens eget. »Jag tror att det alltid finns möjlighet att kunna älska mera det, som man redan älskar». Ty kärleken erkänner inga rättigheter, överenskommelser eller kontrakt. Kärleken reder sig själv. Challenge däremot är en livets resenär. För honom är hembygden uteslutande en plats för att samla krafter till nya resor. Han bränner alltid sina skepp och ser bara framåt. »Ett mål, som man inte förnyar, är en skranka. Det finns andra mål bortom varje mål, som är uppnått och hundratusen fullkomligheter efter fullkomligheten». Mellan dessa båda män står Hélène. De bekämpa henne, de strida om henne var och en med sina vapen. De smula sönder hennes lycka och klyva hennes personlighet. Hon blir två i stället för en — kvinnan, som säger att i ett älskat väsen finns alla väsen. Och det är dessa båda osynliga kvinnors kamp med varandra som gör dramat spännande utan någon egentlig handling. Henri vill hålla henne kvar, icke med kraftmedel utan helt enkelt genom att handla så, att han försöker göra sig mera omtyckt av henne framom alla andra. Challenge dryper sitt gift i hennes tillvaro genom att framhålla, att det endast är den mogna kärleken hos en kvinna, som betyder något. Den är byggd på det medvetna valet av en människa, som lärt känna sig själv, som vet vad hon är värd och vad hon vill. »En mogen kvinna ger sig när hon hänger sig, men en ung flicka...». Hélène var för ung och oerfaren när hon gifte sig; hennes kärlek vor omogen och hennes lycka inbillad. Men nu, i och genom Challenge, har den kommit som en virvelvind som skall föra bort henne.

Vad blir det då slutligen av henne? Vart går hon?

Det är inte så lätt att skiljas. Det är inte bara fråga om att göra slut på nuet, att stryka ett streck — och gå vidare. Allt förflutet måste också dödas innan det nya kan leva; minnena måste begravas, de tu-

lämnar ingen bottensats, är mycket god, dessutom dryg och billig.

»K

SELMA LAGERLÖF INTIME

»FRÖKEN PÅ MÅRBACKA» SOM JORDBRUKARE, KOMMUNALPAMP OCH HELA ORTENS VÄN.

EN GAMMAL GUMMA I SÖDRA DELEN av östra Emterviks socken hade en hälsning att framföra till en hantverkare, som bodde strax intill Mårbacka. Gumman hade en hel del att bestyra hemma på gården och som ärendet brådskade beslöt hon att telefonera. Närmaste telefon var hos kyrkoherden på Herresta. Dit gick således gumman, närmaste abonnenten intill hantverkarens stuga var doktor Lagerlöf och dit ringde hon. »Hallå, är det Selma? Jo, det är Kajsa i Fall. Vill Selma var så innerligt go och skeck bud te — —». Och »Selma» svarade att det gjorde hon hjärtans gärna. »Doktorinnan» kallas hon ibland också, men det är nog mera till hälgdags hon får bära den titeln.

De flesta tro att doktor Lagerlöf inte har annat att göra än skriva böcker och ta emot främmande. Men Mårbacka är en stor gård med vidsträckt ågor och många djur i stall och ladugård; samt många underlydande, för vilka hon drar försorg som en god husbonde.

»Jordbruket gav 120 kronor i vinst förra året», säger hon med ett hjärtligt skratt. Men detta är enligt böckerna då ladugården krediteras för 10 öre mjölkklitern åt de underlydande och lönerna äro högre för hennes arbetare än de andra gårdarna ge.

De kommunala angelägenheterna ta också sin tid och det är inte många sammanträden där fullmäktigen på Mårbacka är frånvarande. En god rådgivare är behöflig överallt och fröken Lagerlöf kan ge goda råd på ett alldeles särskilt sätt.

Men hon kan också få mottaga råd både som jordbrukare och författarinna. Och vad det senare beträffar berättas en historia som är betecknande för hennes sätt att försynt och hjärtligt klara upp en dylik situation.

Med några förtjusande smådrag belyses här hur de ärliga och praktiga människorna i Selma Lagerlöfs hembygd se på och umgås med sin "fröken på Mårbacka" eller "Selma" som många kalla henne rätt och slätt.

Det var nämligen så, att då boken om Jan i Skrolycka, Kejsarn av Portugallien, kom ut, fick man se att författarinna låtit Jan dö genom drunkning då han i verkligheten dog på ett naturligare sätt. »Jaså, hon har blivit så glömsk av sig nu», tänkte en av gubbarna i socknen. Och för att rätta till saken ville han i all välmening friska upp författarinna minne: »Tack då för den där boka om Jan, den var allt så intressant — men det var för illa det där, att Jan skulle dö i Fryken, för nog minns väl Selma det, att inte han fick ett sådant slut».

Hela socknens goda genius, fröken på Mårbacka, känner som ingen annan de ärliga och praktiga människorna bland vilka hon lever och i vars mitt hennes förfäder och släkt bott i flera sekel. Därför svarar hon: »Visst minnes jag det; men så har jag skrivit».

Hennes storhet som författarinna förstå väl icke de flesta av hennes vänner i den långa dalgången, men hennes storhet som människa förstå de. Man märkte detta så väl då hon nyligen firade sin 65-årsdag och bondgårdarnas människor både i hennes egen socken och angränsande gjorde sin uppvaktning tillsammans med herrgårdsfolket och länets högt uppsatte.

En väldig ström av besökande drager

ärligen till hennes gård. Furstliga personer med stort följe, främmande makters representanter, konstnärer, turister av alla kategorier och framför allt barn. Skaror av barn, klasser, hela skolor och föreningar, gående, cyklande och bilande, och alla ha bara en önskan: att få se och tala med den stora berätterskan, vars böcker läsas på de flesta kulturspråk. Det vill till att kunna ta emot alla, höra på alla vackra saker som sägas och vara värdinna vid kaffebordet eller saftbrickan. Ty fröken på Mårbacka är mycket blyg och tillbakadragen. Att hålla och höra tal är det värsta hon vet och när talen och hyllningarna bli för högtidliga och ta oanade vändningar kan det mycket väl hända, att hon gör som en husmor gör i den dalgången då berömmet över hus och anordningar blir för starkt; hon för ihop händerna och säger: »Jag har då väl aldrig hört på maken.»

En högt uppsatt man i Värmland, som ofta håller föredrag och skriver i spalterna kom en gång att om Gösta Berlings saga fälla ett yttrande, som kunde tolkas som så: »onyttigt arbete.»

Författarinna och den högt uppsatte mannen träffades en tid efteråt. Som nu mannen icke kände människan Lagerlöf och inte alls förstod författarinna kan man förstå att de inte hade mycket att säga varann. Av en händelse blevo de dock indragna i ett samtal, och om en stund hade de så mycket att säga varann att de varken hörde eller befattade sig med de andra. Den högt uppsatte mannen märkte att han hade framför sig en sällsynt god och bra människa. Och han sade sedermera: »Författarinna Lagerlöf är jag inte alls förtjust i, men fröken Lagerlöf tycker jag så gränslöst mycket om.» LINUS.

sen fina trådar, som binda en varelse vid hemmet, skäras av. Och sådant är alltid smärtsamt. Hélène vacklar. Hon slits hit och dit, dras mot framtidens ljusblå förhoppningar, störtas åter ned i grå pessimism, gör en ny kraftanstängning att komma loss för att till slut ändå stanna där hon är. Det är minnet av hennes döda barn som i det avgörande ögonblicket blir den vikt, som får vågskålen att sjunka tillbaka mot maken och äktenskapets fördjupning. Kvinnan, som ville störta sig i passionens allt förtärande bål, har åter blivit makan framför hemmets lugna brasa. Hon räddas till den slags kärlek, som »blivit till så småningom genom lång samhörighet och är en vävnad av våra finaste hjärtefibrer».

»Älska» är ett litterärt stycke utan att för den skull vara någon torr »skrivbordsprodukt». Trots sin utsökta byggnad och sina fint ciselerade repliker, som gripa in i varandra liksom filigranarbete, vill jag inte förneka att jag haft ändå större behållning av att läsa dem än höra dem på scenen. Där försvinner så lätt en del av deras subtila charm. Men för att riktigt förstå denna kärlekens höga visa bör man naturligtvis helst göra båda delarna, i syn-

nerhet som G. Tavaststjernas översättning förefaller utmärkt träffande och ledig. Ibland glömmer man nästan att originalet är franska. Det kan emellertid inte hjälpa att allt detta resonering genom tre akter ibland verkar långt. Man tycker nästan det är för skickligt gjort, för konstrikt hopflätat för att verka levande liv. Personerna föreläsa över sig själva, icke ens till varandra utan till publiken, och man har en känsla av att höra på ett föredrag över äktenskapet och kärleken. Men vilket intressant föredrag och vilka sanningar, som uttalas!

Pjäsen är ofantligt svårspelad. Allt hänger på hur dessa sanningar framsägas, hur de uppträdande förmå tolka karaktärernas snabba skiftningar och stundom härfina nyanser. Hur de mäktas återspegla och ge synliga uttryck för känslolivets inre strider, för hjärtats klyvning, för de många toner som spela på ömhetens, blyghetens, allvarets och innerlighetens mångsträngade instrument. Tyvärr medger ej utrymmet att närmare ingå på de olika rollframställarnas prestationer. Här må blott sägas, att kvällen i första hand blev Tora Tejes. I och med denna Hélène har hennes konst fördjupats till en grad, som man kanske hop-

pats på men ännu aldrig fått se uttryckt med sådan påtaglighet, som under premiären. Det blev en gripande framställning. Särskilt andra aktens uppgörelsescen var ett litet mästerverk, som tog. Teaterchefen själv spelade Henri, till en början kärnfullt, manligt och behärskat men led mot slutet tyvärr av en tillfällig indisposition, medan Sven Bergvall utförde Challenge's roll.

En intresserad publik följde spelet med spant intresse men hade ändå svårt att klappa sig varm. Var det kanske därför att sådana galliska resonemangsstycken ändå i grund och botten ligga så fjärran för vårt kynne? Att vi äro vana att ta på problemen med hårdare händer och lösa dem med kallare hjärta? »Älska» är emellertid en bra pjäs, en uppfostrande och moralisk pjäs där man kan lära mycket om man har sinne för det, som rör sig på djupet. Läs den därför — och se den!

Review!

Skönhet

är kvinnans dyrbaraste egendom, förvalta den väl genom

Yema
hudcremevål.

KJOL BLIR ELEGANT
KEMISKT TVÄTTAD
ELLER FÄRGAD HOS
ÖRGRYTE KEMISKA TVÄTT & FÄRGERI AB GÖTEBORG

GÖSTA BERLING-FILMEN

OGH DESS SKAPARE. EN INTERVJU MED MAURITZ STILLER.

SOM EN URMAKARE SITTER HERR Stiller då och då med sin lup i ögat och tittar på sina filmremсор, medan vi söka få »ur» honom något om den film, som hållit honom bunden i över ett år. Och vi göra i tysthet den reflektionen att det skulle vara dekorativt med en monokel i detta egendomliga ansikte, som inte är likt något annat ansikte i Svea land.

Det är för resten orättvist att säga att man söker »få ur» herr Stiller något. Han talar gärna om både film och annat. Han har alltid synpunkter och han bereder en intervjuare den sällsynt sympatiska förnimmelserna att han inte snålar med sin kunskap, utan är road av ett tankeutbyte, ja, av att ge tankar till skänks.

Alltså fråga vi honom försöksvis hur modärna människor duga för historiska filmer. Gösta Berling passerade ju hundra år tillbaka i tiden.

— Ahjo, det går bra. Nog röra sig våra skådespelare naturligt i den empire jag har använt för Gösta Berling. Jag har nu låtit dem klä sig en smula före tiden, ty den krinolintid, som kom efter empiren finner jag ha de fulaste kläder som finnas: Korta vida kjolar, bjäfs och band och stora hattar och grannlåt, en orolig och prålig stil. Inte heller har jag hållit det hela i en stil. Ellen Hartman t. ex. som är en gammal dam i filmen och en gammal k o k e t t dam, måste tänkas hålla fast vid vad hon var täck i såsom ung och hon är alltså klädd i precjösernas stil à la 1780. Likaså måste rumsinteriörerna gå litet tillbaka, man bytte ju inte möbler så fort, man får tänka sig att de till stor del hade sin rococo kvar.

Skälet varför amerikanerna äro så omöjliga när det gäller kostym är, fortsätter

Mauritz Stiller.

herr Stiller, detta, att den modärna kroppskulturen så gått dem i blodet, att de inte kunna ändra sitt sätt att röra sig. Vi européer ha ju en helt annan medfödd stilkänsla, men det finns heller inte all denna fysiska träning, som skiner igenom som hos amerikanen. Han kan ju stå med knutna händer i luften klädd i stångpiska — det är hans boxning, som sitter i och han bryr sig inte alls om att man inte boxades på stångpiskans tid. Vi mognare människor ha ju inte all denna kroppskult, men hos de unga ser man den redan! De ha sitt sätt att röra sig som är skilt från vårt, de ha botboll i benen. För en regissör är det ju besvärligt, fastän själva ämnet är intressant — så intressant att det kunde göras en hel avhandling om det.

För att återgå till kostymerna vill herr Stiller poängtera att vad han velat undvika (och lyckats undvika!) är det »Aus-

stattungsstück» efter tyskt mönster, där man ser hur hela den väldiga apparaten är direkt uppkonstruerad framför kameran för att förbluffa publiken, som skall sitta och häpna över hur äkta allting är och hur dyrt allting är och hur varje dekorationsområde har sin expert. Allt skall finnas, varje detalj skall vara genomtänkt, det skall vara äkta — men först och främst liv! Filmens totalintryck är det som gäller, inte hur den är uppsatt. Vilket är ett modigt åsidosättande, eller rättare, frivilligt bakaskjutande av den verkligt förtjusande och fängslande del av Gösta Berling, som dessa svenska herrgårdsrum utgör!

Och till slut är det en viss glädje för herr Stiller, när det långa arbetet nu är till ända, att veta att Selma Lagerlöf oförbehållsamt auktoriserat filmen och vad mera är, själv givit goda uppslag och knuffar framåt. Hon har till och med funnit sig i att majorskan inte dör, vilket för hennes bok syntes den enda möjliga lösningen. Hon var ledsen att majorskan dog — men hon dog i Selma Lagerlöfs fantasi, ett så självständigt liv hade hon levat. För Stiller återigen har det inte funnits något inre tvång att låta henne dö, det är i filmen ingen tragisk konflikt förenad med hennes död, Ekeby är uppbyggt och majorskan har redan förut sonat sin skuld.

Herr Stiller använder aldrig överord om sitt arbete. Men man hör på tonfallet att det är honom en tillfredsställelse att Selma Lagerlöf är nöjd. Och man hör på den ton, i vilken han säger att hans hjärna ännu inte har rum för nya filmplaner, att Gösta Berling haft honom i sina klor helt och hållet i mer än tolv månader och ännu inte riktigt släppt taget.

VERA von KRÆMER.

DEN LILLA KVINNAN MED DET STORA BUDSKAPET

SVENSKA FRÄLSNINGSSÄRMENS GRUNDARE IN MEMORIAM. AV ALMA PETRI.

HANNA OUCHTERLONY, SOM DEN 28 februari åttiofemårig slutade sitt jordeliv, var en kvinna av stora mått och med en ovanlig bana bakom sig. Hon stod upp för Gud och religionen — icke i en liten begränsad krets av kvinnor, såsom åtskilliga kvinnor gjort både före och efter henne — utan offentligt, inför såväl män som kvinnor, inför höga och låga, på teatrar, i missionshus, på bakgårdar. Hon var också under årtal en andlig ledare för människor av båda könen och bar tunga ansvar, ekonomiska och administrativa, för en snabbt växande rörelse, som icke hade något kommunalt eller statligt stöd av något slag, utan som tvärtom av myndigheterna mestadels betraktades som en utlänning eller rent av en utböling. Sin post som ledare utövade hon icke blott inom sitt fädernesland Sverige, utan senare övertog hon samma ställning i ett främmande land.

Hanna Ouchterlony var en svensk märkeskvinna, och hennes namn bör nämnas i den raden, som börjar med den heliga Birgitta och där Fredrika Bremer också

Hanna Ouchterlony.

står. Av dessa två namngivna har hon dock måhända mest beröringspunkter med den förstnämnda. Med mod och oförskräckhet höjde de båda sin röst för Gud och rättfärdigheten, och bådas stämmor nådde ut över Sveriges gränser. Båda började också sin offentliga verksamhet vid mognare år — då ungdomen och en helt annan arbetsuppgift låg avslutad bakom dem.

Det var genom beröring med den märkliga engelska familjen Booth, som Hanna Ouchterlony, dotter till en småländsk vice häradshövding och själv innehavare av en liten bokhandel i Värnamo, kallades till sin egentliga livsgärning. Vintern 1880—1881 gästade hon det Boothska hemmet i London och studerade den livskraftiga unga rörelse, som de båda eldsjälarna William och Catherine Booth börjat bland jättestadens lägsta samhällslager: The Salvation Army. Snart greps hon av samma nitälskan, som besjälade hennes värdfolk, och följande år, 1882, var hon åter på besök hos sina engelska vänner. Hon besvor då general Booth att sända en liten avdelning frälsningsofficerare till Sverige. Generalen och hans hustru villforo hennes begäran, men på ett annat sätt än hon menat: de förklarade, att hon skulle bli den svenska expeditionens ledare.

Detta hade Hanna Ouchterlony aldrig tänkt sig, men efter en natt av bön och kamp fick hon visshet om att det var Her-

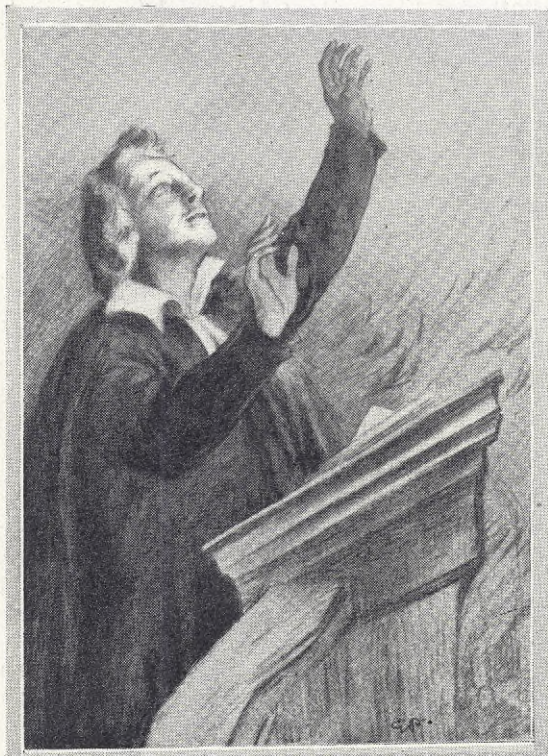
(Forts. sid. 234.)

Tomtens Bakpulver

s.k. jästmjöl

VEM VAR GÖSTA BERLING?

SELMA LAGERLÖF NAMNGER SJÄLV ETT PAR PRÄSTER SOM DELVIS STÅTT MODELL TILL SAGANS HJÄLTE.

Georg Pauli är den förste konstnär, som mera fullständigt illustrerat Gösta Berlings saga. De lärde ha tvistat om hans "Gösta på predikstolen", skriver han: den ene tycker han har för mycket av sturm-und-drang, och den andre menar han har för litet av stormvind. Pauli påstår, att Selma Lagerlöf själv en gång sagt, att Tegnér tjänat som förebild för Göstas yttre. Men, tillägger Pauli, "så grann Tegnér än var med sin finskurna profil och sitt lockiga hår, skall jag be få slippa hans fylliga haka och hals i predikstolen, där Gösta släpper lös sin religiösa extas, ty minsta stänk av fetma övergår lätt i fetsedlighet."

REDAN FÖRSTA ÅRET GÖSTA BERLINGS saga var utkommen diskuterades frågan om vem som stått modell till den avsatte prästen. Och frågan besvarades nästan genast av dem, som trodde sig känna till förhållandena i Värmland under 1800-talets mitt. Det fanns nämligen blott en, man här kunde ställa fram, nämligen Emanuel Branzell. Och denne kom att för årtal framåt stå som »Gösta Berling». När man sedan något tiotal år därefter i övre Fryksdalen hittade ett porträtt i olja av honom, tog påståendet ny fart, och i och med Einar Nermans teckningar till Sagan där porträttet av den avsatte prästen blev en kopia av Lehmans tavla, som då var i Nermans ägo, fastslogs ytterligare Emanuel Branzell som Gösta Berling.

Hur kom man då på denna idé? Ja, den historien sammanhänger med historien om den vackra Finnskoga-prästen och hans släkt. Släkten Branzell räknar som sin stamfader bonden Elof i Brandsbol i Alsters socken i Värmland, vilken levde på 1650-talet.

De yttre konturerna av Emanuel Branzells liv äro snart uppdragna. Han föddes i Alster den 5 maj 1805 (fadern var konstbyggmästare) blev student i Uppsala 1827 och prästvigdes den 13 juni 1828. Utnämndes till kapellpredikant i »Finn-

Konstnären Einar Nerman har tecknat oriktigt porträtt då han skulle framställa bilden av Gösta Berling, påvisas i nedanstående artikel. Men misstaget är förlätligt ty många fler än han ha gjort det. Selma Lagerlöf nämner emellertid här ett par andra prästmän som hon särskilt tänkt på vid utformandet av Gösta Berlings bild.

skoga församlingar» den 11 december 1830 från vilken syssla han på egen begäran erhöi avsked den 10 augusti 1836 efter en del tråkigheter med brännvinsmissbruk.

Tvingad till avsked i unga år, blev den vackre, förfallne prästen sedan en typisk kavaljer, herrgårdarnas och brukens ständigt återkommande gäst. Genom sin stora släkt: Frödings på Alster—Gunnerud—Byn, (där det vackra porträttet av honom är målat 1831) Alstermarks på Berga och Mathilda Fröding på Slorudsborg i Brunskog, Sandelins på Öijervik (Sjöo) och på Stöpafors (Lötafors) blev han snart känd vid bruket och herrgårdarna. I många år vandrade han vidare omkring i socknarna och avyttrade sina arbeten, borstar av tagel och dosor av näver. Mer och mer förföll han i dryckenskap fast han ännu som ättioårig hade något av patriark och sin ungdoms skönhet. Man kan gott säga att den avsatte prästen var känd i hela landskapet vid sin död 1888 i Brunskog socken. Och när sedan Gustaf Fröding den 21 december 1892 i Karlstads Tidningen under signaturen »Akson» presenterade »Prästen Bodenius» visste hela Värmland vem han menade. Det var heller icke underligt att

För Einar Nermans vekare Gösta Berlings typ har, såsom här nedan berättas, prästen Emanuel Branzell stått modell — men med orätt. Såsom nummer tre av dem, som gett konstnärlig gestaltning åt Gösta Berlings yttre — fast här med sitt eget jag som verktyg — kommer nu Lars Hanson. Hans typ är ju bra mycket manligare än den Nermanska och kommer nog att bli den populära.

liksom med typen »majorskan», slagit ihop tvenne personer: Gösta Berling den avsatte prästen och Gösta Berling poeten.

Modellen till den sistnämnde var enligt författarinnans egen utsago, den glade och begåvade prästen Carl Johan Frykstedt, eller Kalle Frykstedt, vilken dog som kollega i Stockholm 1856.

Den andra halvan blir kanske svårare att få tag på ty avsatta präster fanns det gott om i Värmland under 1800-talets första hälft.

Bröderna Erik och Olof Bredsberg, söner till en brukspatron, blevo båda präster och på grund av en del tråkiga omständigheter skilda från ämbetet. De dogo på Karlstads hospital i mars månad 1809.

Edvard Hjalmar Spak blev 1847 avsatt från sitt ämbete som adjunkt i Hvitsands socken i övre Fryksdalen på grund av brännvinsmissbruk.

Hans efterträdare i samma församling, Malcolm Napoleon Wener (död 1889), var ofta så omtöcknad av sprit att han behövde hjälp på hemvägen från kyrkan. En vinternatt förfrös denne »Gösta Berling» sina händer, så att fingrarna måste amputeras och han dog som en bruten man.

Erik Gustaf Groth vart komminister i Töcksmark, dömdes 1843 från syssla och ämbete; visserligen upphävde Svea Hovrätt Domkapitlets dom och dömde honom till 6 månaders suspension men han begärde 1844 och erhöi sitt avsked.

Jag har inte gått igenom andra stifts (Forts. sid. 232.)

Emanuel Branzell, den avsatte prästen och Värmlandskavaljeren, som i mycket påminner om Gösta Berling.

denne Emanuel Branzell blev utpekad som modellen till »Gösta Berling».

Emanuel Branzell har dock icke stått modell till Sagens hjälte, åtminstone icke direkt, ty det fanns alltför många att välja på, och det märkvärdigaste är, att den stora berätterskan hade aldrig hört talas om Branzell. Men väl hade det berättats om en hel del andra. Det har nog närmast varit så, att doktor Lagerlöf i detta fall,

Våra Möbeltyger och Gardiner

äro i förhållande till kvalitet de billigaste. Prover sändas. Precisera godhetsfullt vad Ni önskar. Söreningen Konstföten, Göteborg.

5:—

Ett gediget och billigt praktverk
Carl Larssons: Svenska kvinnan genom seklen.
Rekv. direkt fr. Iduns Exp., Sthlm. Fraktfritt Kr.

5:—

GÖSTA BERLINGS PRÄSTGÅRD

SÅ DAN DEN SER UT I VÅRA DAGAR.

»DET VAR DEN gode, gamle prosten i Bro» — — —

Den långa smala sjön är stora landsvägen för dalens mäniskor. Under årtusenden har den burit dem; de håriga stenåldersmänniskornas ekstockar och bronsåldersfolkets resliga skepp. Medeltidens riddare och gråa, seniga bönder ha färdats efter den och kolryssar, malmforor och pråmar med järn från dalgångens trettio två järnbruk har den burit. Människornas stora kärlek äger den, vigd av de vita templens malmklang, och alldeles invid den stora vägens kant byggde dalens folk sina kyrkor, sina herrgårdar och prästboställen. Så ligger Svartsjö och Lövviks kyrkor (östra och västra Emtervik) så ligger prästgården i Svartsjö och alla de andra uppefter dalgången. Där sjön smalnar till ett sund ligger Bro (Sunne).

Sunds socken är dalgångens hjärta; på en höjd tronar kyrkan — människornas längtan ligger i tornets resping — strax nedanför ligger prostgården och det var här »den gode gamle prosten i Bro» bodde.

Hasselbol hette prästens boställe i äldre tider, en låg envåningsbyggnad med torvtak och små fönster. Den liknade alla herrgårdarna utefter den långa sjön. En betydande gård var den, Sunds prostgård, det visste norrmännen då de härjade i landskapet 1565, och därför blev den bränd. Men den byggdes upp igen och i snart 400 år har dalgångens förnämsta prästboställe i lugn och ro fått spegla sig i sjöns blåa yta. Och i lugn och ro har dess präster fått arbeta för dalgångens och landskapets, ja, stundom för hela landets fosteran. Ty betydande män och lärda män ha bott i Sunds prostgård.

Sven Bengtsson bodde här vid 1600-talets början, Camænius blev han kallad för sin stora lärdom. År 1647 blev han biskop i Karlstad och Karlstads Gymnasium ha vi att tacka honom för. »Herr Sven i Sund» är Värmlands Rudbeckius.

Lars Bellichius kom efter honom, han blev biskop i Göteborg, och sedan bodde Magnus Svensson i den vackra prostgården vid sjökanten.

Två gånger blev »Herr Magnus» erbjuden biskopsstol. År 1658 då Trondhem lades till Sverige blev han utnämnd till biskop där. Men prosten i Sund hade icke tid.

Interiör av Sunne prostgård. Kontraktsposten E. A. Gunnelius med familj.

Sunne prostgård.

Idun presenterar här ett vida bekant prästboställe nämligen det, där en gång Selma Lagerlöfs Gösta Berling bott och där framför allt Anders Fryxell utövat sin forskargärning. Minnena omsväva förresten detta gamla herdetjäll där och Selma Lagerlöf själv vuxit upp.

Då hans svärfar Sven Camænius dog, ville konsistorium ha honom till biskop i Karlstad men han hade ännu så mycket att göra att han avböjde. En ärans man var han, »Herr Magnus i Sund.» Skall jag nämna ännu flera: Alla de märkliga kaplaner, som suttit och arbetat i ämbetsrummet: en »Herr Måns», Lagerlöfs stamfader, en Calle Frykstedt, Gösta Berling, vars fader hade bostället här på 1820-talet, »den gode, gamle prosten i Bro», el-

ler, om alla personer, som från detta hem vandrat ut och fört sitt och landskapets namn med ära: von Cameen, Camenhielm, Hasselbom (adl. ätten) m. fl. Eller skall jag i stället berätta om den blidaste av alla de prästmän, som bott i Sunds prostgård: Anders Fryxell.

Vid 1500-talets mitt bodde i Frykeruds socken alldeles vid dalgångens port en bonde vid namn Berger (Birger). Han är stamfader för släkten Fryxell. Hans ättling, kyrkovärden Olof Knutsson, hade en son, som blev präst. Elavus Fryxell kallade han sig och dennes son Johan Fryxell vart prost i Sund. Jo-

hans son Mattias blev prost i Hesselskog på Dal, och sonen Axel blev även han prost i Sund. Lärda män och ärans män voro de alla av denna släkt, magistrar och doktorer nämns de. Anders Fryxell, Mattias son, vart också prost här i Sund, professor och en av de aderton, diktare och vältalare och en av sin samtids största pedagoger.

Då Anders Fryxell som ung kyrkoherde flyttade in i prostgården vid Sundet hade han redan påbörjat sitt stora arbete »Berättelser utur Sveriges Historia.» Byggnaden var då fortfarande en lång låg envåningsbyggnad, uppförd 1762, 8 alnar hög, 45 alnar lång och 20 alnar bred. Den var rödfärgad och innehöll 7 rum och kök. Prosten Frykstedt, »Gösta Berlings» far, hade strax förut låtit inreda två rum på vin-

den. I nära en mansålder arbetade här den lärda Sunne-prosten på sitt livsverk. Ibland gjorde han långa resor till arkiv och utländska arkivaliesamlingar och samlade stoff, men vände alltid åter till sitt kära boställe vid den långa sjön för att för sin dotter diktera Sveriges historia.

I den byggnad som församlingen låtit uppföra åt prosten Anders Fryxell bor nu som prost över kontraktet en annan skolman, nuvarande »prosten i Bro», Erik Alfred Gunnelius.

En minnesrik gård är »prostgården i Bro». Det stora vårdträdet har sett både »Gösta Berling» och Stormamsella, »Majorskan på Ekeby». Det har sett den stora Sago-förtäljerskan som barn och vuxen, och som dalens medelpunkt under århundraden var här, kan du förstå, att markerna blivit ett med dalens kultur: ett stort väljud ligger över dem. BR.

Konsten att baka består till stor del i att välja de rätta ingredienserna. En garanti för högsta möjliga resultat är användandet av det sedan 1857 världsberömda Rumford Bakpulver. Begär därför

RUMFORD Bakpulver (Jästmjöl)

Ekonomiskt! Tillförlitligt! Lämnar aldrig bismak!

H E N N E S E N D A K Ä R L E K

A V L I N A E K S T A M.

FRÅN TURISTHOTELLET VERANDA ljöd plötsligt en fiols mjuka, litet klagande toner.

Nere i trädgården lade sig som genom ett trollslag det muntra sorlet som nyss blandats med klirrandet av glas och te-koppar. Man lyssnade andlöst. Icke en ton fick gå förlorad.

Fru Viola lyfte huvudet och lyssnade. Ah, dessa vemodiga löpningar, dessa veka drillar!

— Härligt, viskade väninnan — vilka kristallklara toner! Men så sorgsen du blev, Viola! Så förstämd! —

Fru Viola lutade sig ned mot barriären. Väninnan borde inte se, att två stora tårar rullade utför hennes kinder, borde inte tänka, att något fattades henne, den rika och lyckliga kamrerskan Didoff.

— Den gamla romansen väckte så många minnen till liv, sade hon lågt — jag sjöng den i min ungdom, Brita.

— Din ungdom — inföll Brita med en beundrande blick på Violas fina ansikts-oval — din ungdom! Hon skrattade, ett litet lågt, menande skratt. — En kvinna med ditt utseende är ännu ung.

— Det är mig likgiltigt, jag har ingen att vara vacker för, sade Viola med en suck, som sade mer än tårarna nyss.

— Vad pratar du! Din man — — —?

— Tyst! — Viola höjde sakta handen — nu är det andra versen, jag kan dem alla. Hon gnolade sakta med:

Ditt namn jag hade skrivit, i tysthet det bar; fast du mig övergivit, så får det stå kvar, ibland röda, röda rosor. Och tar du ock tillbaka det hjärta, du gav, jag minnes dig med smärta, allt tills jag läggs i grav, ibland röda, röda rosor.

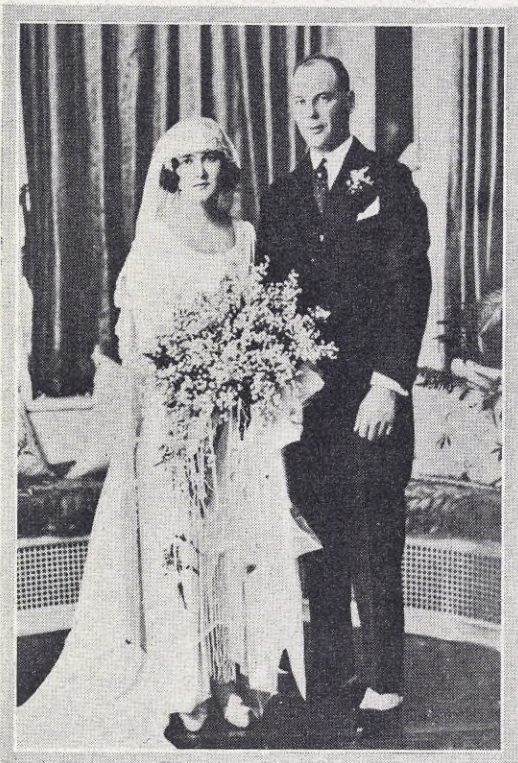
Fiolens klangsköna toner svepte i breda strådrag ut över hotellterrassen, stego och föllo med kvällsvindens lätta fläktar, tills de slutligen dogo bort i ett underbart pianissimo.

I den djupa tystnad som följde, hördes vågskvalpet utifrån sjön som avlägsna suckar. Kring fru Violas läppar lekte ett smärtsamt leende, medan hennes ögon med ett fjärrskådande uttryck sågo långt in i de av solnedgången ännu purprade molnen. Men i hennes ögonfransar glittrade tårar.

— Vad jag var utsägligt lycklig på den tiden! Så där stormande lycklig, som man

är i den första ungdomen, när man älskar första gången! Ord kunna inte uttrycka det, Brita.

— Tja, vem har inte svärmat och varit dåraktig! — Brita sköt otåligt bort sin tömda tekopp. — Och jag tycker det är ingenting att sakna. Man var gräsligt olycklig också ibland. Och önskade att få dö, bevars! Men döden var hårdnackat obönhörlig. Och var morgon steg man upp med röda kinder och strålände ögon. — Det var intet svärmeri — sådan du antytt — i vår kärlek. Det var det djupaste allvar, den djupaste lycka. Vilka brev vi skrevo till varann medan han låg i Uppsala! Brev fyllda av en sådan utsäglig längtan, en sådan ömhet! De voro min dagliga spis, mitt livsexir. Jag levde endast från det ena brevet till det andra.

Prins Erik av Danmark och hans brud, dollar-prinsessan. Miss Lois Booth från Ottowa är den första flickan från Canada, som blivit kungligt gift. Vid vigseln blev det en sådan trängsel i kyrkan, att baldakinen revs ned och kyrkväggen skadades.

Kring fru Britas munvinklar lekte ett ironiskt löje. — Ja, kan någon begripa hur en människa kan bli så vansinnig, sade hon.

Du har aldrig älskat verkligt, sade Viola sårad.

— Åjo, men på ett nyktert sätt. Och vad beträffar de där ungdomssvärmerierna, vad voro de annat än fjunlätt gods?

— Inte för mig! Han, som jag då lärde mig älska, var min första och förblev också min enda kärlek. För det finns människor som älska blott en gång. Jag är en av dem.

— Det var ledsamt det — för din man, sade Brita kallt.

Fru Viola log, ett mångtydigt leende. Hon ryste till och drog kappan tätare omkring sin smärta figur. Det kändes kyligt. Kvällsbrisens låg in från sjön och ruskade i strandrensans tallar. Mörka moln seglade upp på himlen. Med ögon som blevo allt tankfullare iakttog fru Viola de pratande människorna på terrassen, men plötsligt ryckte hon till och vände bort huvudet. Fru Brita hörde en suck.

— Det är inte lyckligt att vara så där svärmiskt anlagd. Jag är rätt nöjd att jag blivit så prosaisk jag är. Känslomänniskor lida alltid, sade hon lugnt.

— Du har rätt, återtog Viola. — Visst har jag lidit. Om du kunde tänka dig så vacker, så ståtlig han var, lång, rank, härlig som en ung gud, så skulle du icke förvånas så mycket över mina känslor. Han var värd att älska. Hans själ lågade för allt stort, allt gott och ädelt. Det var inte endast hans yttre som var vackert, Brita. Och jag hade så stora förhoppningar om honom! Han skulle komma att bära ljusets och sanningens fana högt. Och det var flera än jag som tänkte så, som hoppades på honom.

Brita nickade. — Jag fick aldrig se honom, sade hon fundersamt. — Men vår bekantskap är ju av ett långt senare datum. Nå, hur gick det med honom?

— Du kan få se honom nu, sade Viola.

Brita väckte till. — Ah, så intressant! Är han här?

— Se dit! Viola pekade på en högröstad herre med väldig dubbelhaka och av ovanlig korpulens för övrigt, som med sällskap sneddade över terrassen. Färgen

(Forts. sid. 233.)

Friherrinnan Fanny von Wendt — en länk mellan Sverige och Svensk-Finland.

HURU NÄRA FÖRBINDELSERNA dock varit — och äro — mellan Sverige och det forna dotterlandet Finland, därom får man påminnelser ofta nog, och en dylik erinran kommer icke sällan till då liemannen skördar någon av dessa personligheter i vårt grannland i öster, vilka genom härkomst, släktförbindelser och kulturell betydelse utgjort en av dessa talrika länkar, vilka förenat känslor och intressen på ömse sidor om Bottenhavet.

Ett budskap om en dylik förlust var det, när vi fingo höra, att friherrinnan *Fanny von Wendt*, född von Born, den 21 februari avlidit i Helsingfors. Talrika och starka voro de band, vilka knöto den bortgångna vid vårt land, och i den tunga sorg, som drabbat hennes närmaste i Finland, taga många släktingar och talrika vänner här del.

Friherrinnan von Wendt var född den 13 januari 1847, dotter till lantmarskalken, senatorn, kammarherren friherre J. A. von Born och hans maka Fanny von Haart-

T. v.: Friherrinnan von Wendt omkr. 1870. — T. h.: Vid 75 års ålder.

man. Såväl på fädernet som modernet hade Fanny von Born "svenska anor" — förfäder hade med ära tjänat Sverige i krigiska och fredliga värv, morfadern var den berömda läkaren och ämbetsmannen statsrådet Carl Daniel von Haartman, gift med Rosina Franzén, den undersköna och behagfulla dottern till skalden och biskopen. Genom att de von Haartmanska Franzén-ättlingarna på ett par undantag när stannade i Finland, medan skaldens övriga efterkommande förblivit bosatta här i Sverige, skapades mellan efterhand allt talrikare släkter på ömse sidor Bottenhavet förbindelser, vilka bestått genom mera än ett sekel och hållas vid makt än i den dag som är. Och vilka befästs genom ett ej ringa antal giftermål mellan medlemmar av de rikssvenska och finlandssvenska grenarna.

Friherrinnan von Wendt, f. von Born, gifte sig blott 17 år gammal, med professorn och generalen av artilleriet, den be-

(Forts. sid. 233.)

IDUNS PORTRÄTTGALLERI

SOFIE KJELLIN.

F. Bräcke, Stockholm. Änka efter bruksförvaltaren C. A. Kjellin.

80 år den 7 mars.

CHARLOTTE RAMEL.

F. grev. Wachtmeister, Stockholm. Änka efter ryttmästaren, frih. M. H. O. G. Ramel.

80 år den 8 mars.

SOFI ALMQUIST.

F. Hultén, Djursholms-Ösby. Änka efter rektor Sigfrid A. Grundlagt Sofi Almqvists samskola. Läroboksförfattarinna. Inneh. Illis quorum.

80 år den 9 mars.

MARIA HELLSING.

F. von Stockenström, Säffle. Änka efter provinsialläkare J. E. Hellsing.

60 år den 5 mars.

IDA ORRE.

Fru, Stockholm. Maka till v. häradshövding Pehr Orre.

60 år den 7 mars.

ALICE TEGNÉR.

F. Sandström, Tullinge. Tonsättarinna. Maka till protokollssekreteraren Jakob Tegnér. Inneh. Litteris et artibus.

60 år den 12 mars.

MASCHA BESKOW.

Fröken, Röda-korssyster. Deltagare i Grekländsambulansen under Balkankriget 1912.

50 år den 3 mars.

NANNY HOLMSTEDT.

Fröken, Nyköping. F. föreståndarinna för Katrineholms Husmodersskola.

50 år den 3 mars.

SIGRID RUDEBECK †.

Dotter till prosten P. E. R. Grundläggarinna av Rudska flickskolan i Göteborg. Inneh. Illis quorum.

* 1831, † den 27 febr.

ANNA KAJSA MÄRTENSSON †.

Fru, Borkhult, Yxnerums socken. Änka efter Per Mårtensson, Borkhult.

* 1823, † den 18 febr.

ALBERTINA HARTMAN †.

F. Watz, Hallsberg. Änka efter skolläraren Hartman, Hammarby, Nora.

* 1833, † den 13 febr.

EMELIE BREMBERG †.

F. de Maré, Hälsingborg. Änka efter förvaltaren å Kulla Gunnarstorp, B. F. Bremberg.

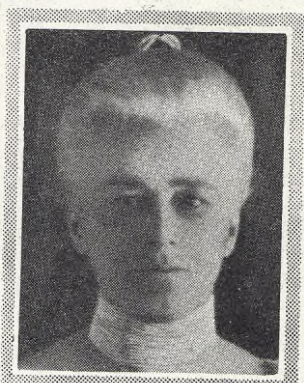
* 1832, † den 19 febr.

EMMA WAHLMAN †.

Fru, Hedemora. Maka till f. rektor J. I. Wahlman. Sonen är prof. L. I. W., Stockholm.

* 1835, † den 19 febr.

FANNY TRESCHOW †.

F. Lövenskjöld, Charlottenlund, Köpenhamn. Änka efter godsägaren F. Treschow.

* 1842, † den 17 febr.

CAROLINE ÖSTBERG †.

Fru, berömd operasångerska, Stockholm. Led. av Musik. Akademien. Inneh. Litteris et artibus.

* 1853, † den 27 febr.

EMMA BERGMAN †.

F. Taube, Kalix. Änka efter vice konsul J. A. Bergman.

* 1856, † den 16 febr.

LYDIA WENNVIST †.

F. Lindahl, Göteborg. Änka efter postmästaren B. F. Wennqvist. Tjänstgjort som bitr. postexpeditör i Leksand.

* 1856, † den 16 febr.

ANNA SILFVERSPARRE †.

F. Stahre, Låckebo, Hultsfred. Änka efter kapten W. W. Silfversparre.

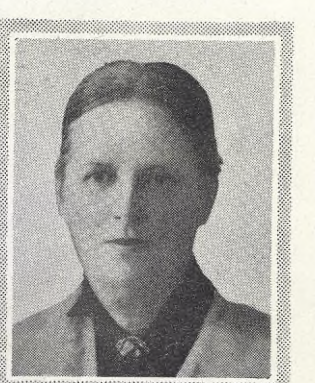
* 1858, † den 28 jan.

ANNA ALEXANDRA BUSCH †.

F. Carlström, Malmö. Änka efter stationsinspektoren A. W. Busch, Börringe.

* 1863, † den 12 febr.

ANNA BLOMBERG †.

F. Siberg, Sävar, Vinninge. Maka till kyrkoherde T. W. Blomberg. Dotter till prosten Frans Siberg.

* 1863.

NÄR "SÅNGEN KLINGADE, ROSOR DOFTADE"

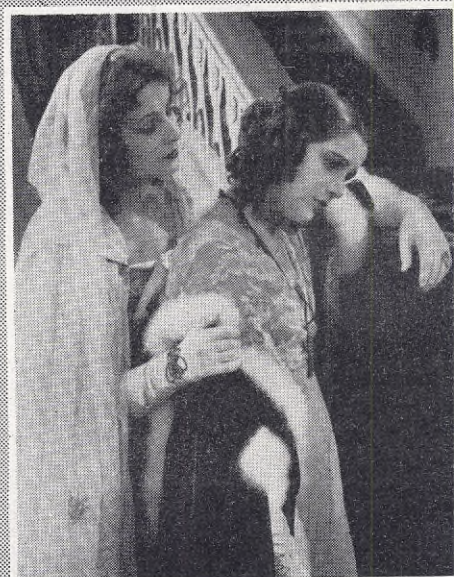
"De ville slita av Gösta Berling prästkappan, därför att han hade kommit drucken i deras Guds hus."

Grevinnan Märta Dohna (friherrinnan Cederström) och hennes son, greve Henrik (hr Hammarén).

När majorskan lät köra hem sin mor, som kommit för att mana och straffa.

T. v. Elisabeth Dohna (Greta Garbo) och Ebba Dohna (Mona Mårtensson).

Tablån som var och Marianne Sinc

Majorskan i häkte efter attentatet mot kavaljerernas Ekeby.

Marianne har balmatten stängts ute från hemmet.

Den förklädde Sintram bland kavaljererna om att

GÖSTA BERLINGS ODÖDLIGA SAGA PÅ FILM

Majorskan (Gerda Lundqvist) på den ödesdigra jultmiddagen.

Majorskan håller Gösta Berling tillbaka från självmordet.

Den ljuva Ebba Dohna (Mona Mårtensson).

Gösta Berling och Elisabeth Dohna.

thet: Gösta Berling (Gösta Ekman) och Jenny Hasselquist.

som tro sig skriva kontrakt med den onde Bertaga Ekeby.

Gösta Berling i sin stuga.

Ebba Dohna vid sin faders grav.

DAMERNAS DISKUSSIONSKLUBB

"Herrarna i det första triumviratet."

Här äntligen ett förresten mycket klokt motiverat försvar för Julius Cæsar på flickornas skolschema:

Jag har visserligen ej några flickor, men jag har istället pojkar just i de åren, då dagsläxan handlar om Pompejus, Crassus och Cæsar. Då jag själv är mycket intresserad av den gamla tidens romare, läser jag deras läxor, för att sedan resonera med dem om de mer eller mindre framstående hjältarna ur den romerska historien.

Män sådana som Julius Cæsar bli inte blott historiska namn som snart glömmas av barnet, de bli verkliga personligheter, människor med upphöjda egenskaper och handlingar, vilkas liv äro värda att närmare begrundas och ställas in bland idealen. Jag vet med säkerhet, att ägde jag en flicka, skulle hon få läsa mycket mer gammal-grekisk och romersk historia än vad skolorna fordra. Historia av alla slag är jämte språkstudierna det, som mest utvecklar vårt känsloliv och vidgar vår blick för verkligheten.

Visst är allt praktiskt och husligt arbete gott, men skolans uppgift är att i möjligaste mån bringa barnet så stor allmänbildning som möjligt.

Vi äldre kvinnor, ha vi ej i vårt vardagsarbete känt, hur uppfriskande det verkligen är att då och då få göra bekantskap med eller uppliva gamla minnen av män ur Roms och Greklands historia? För min privata del känner jag mig mera dragen till dem, än till nylitteraturens jazzfigurer!

Är det verkligen så nödvändigt, att det, som sättes på den lilla flickan, måste kosta så mycket, att hennes historiestudier för den sakens skull måste sättas åsido? Jag tror det knappast.

Om bara alla förståndiga mammor bestämde sig för att deras flicka blott finge ha en enkel och smakfull dräkt för säsongen. Tänk vad edra små flickor skulle bli flärdfria och naturliga om all tävlan om kläder försvunne!

Jag tror också, att de skulle bli mera husliga och konstnärliga.

Ett önskemål vore ju, i synnerhet i flickskolor, att samtidigt med historieundervisningen litet verk-

lig konsthistoria toges jämsides, tidsskede efter tidsskede, ty i allmänhet tages verkligen den klassiska konsthistorien litet för lättvindigt. Där är ett ämne, som riktigt infört i barnens medvetande, kan bli till stor praktisk nytta i ett blivande hem. Tänk vad man ser väl, om husmodern i hemmet verkligen har en fint utpräglad stilren smak!

Låt oss emellertid komma överens om, att våra flickebarn gärna kunna träda i intim bekantskap med herrarna i triumviratet.

Dessa kunna ge dem ett stöd för deras karaktärsutveckling, så att de lättare och fördragsammare kunna taga itu med livets alla svårigheter och vardagslivets alla småsting.

Ingenting av den gamla tidens historia bör därför strykas från flickornas schema! Ceres.

Iduns husmoderskurs per korrespondens

— som förestås av den utmärkta skolköks-lärarynnan fröken Elsa Philip, börjar den 15 mars. Anmälningar, å kuvertet märkta "Iduns husmoderskurs", torde insändas till Iduns redaktion, Stockholm. Lektionerna givas medels utförliga s. k. undervisningsbrev till varje elev. Varje lektionsbrev medföljes av ett särskilt frågeformulär, som eleven med ledning av lektionerna återsänder besvarat och vilket sedan återfås rättat. Pris för varje lektionsbrev 5 kr. Kursen torde komma att omfatta c:a 10 brev.

Kursen omfattar praktisk närings- och födoämneslära, byggd på senaste vetenskapliga erfarenheter; varukännedom; olika former av matlagning; bakning, syltning, saftning, konservering, dukning, uppgörande av matsedlar etc.; hushållsekonomi, rengöring, tvätt och fläckuttagning, fönsterträdgårdsvård, m. m.

"Varför uteblir frieriet?"

Jag är själv ogift och har ingen orsak till klagan. Men dessa nödrop i Iduns "damdiskussioner" beröra mig smärtsamt. Fröken Majas och Harriet L:s övriga rara, trevliga, duktiga, ogifta väninnors trånsjuka ensamhetsliv väcker mitt hjärtas djupaste medlidande. Finns det verkligen unga kvinnor, som leva mitt i vår tids krävande, ansvarsfulla, väckande liv och ännu ingen annan mening finner i livet än att jolta med: "Vad ska' jag göra för att bli gift?"

Att göra det bästa av vad man har, är varje människas plikt. Inte blommor lyckans blåa blomma här eller där, utan inom varje människa, i hennes inre. (Nog kan man förstå, att de nyssnämnda "väninnorna" inte ha mycket inombords, men inte är det säkert att de få mera av en man!)

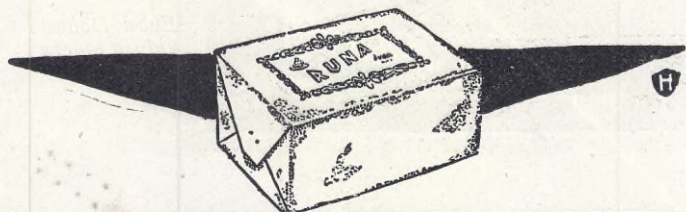
Sist ett råd! Arbete är livets bästa skatt! Då nu fröken Maja "stryker och tvättar som en gudinna", råder jag henne att sätta upp Stryk- och Tvättinrättning. Det blir arbete och till på köpet självständigt arbete, som betalar sig bra. Kanske hennes lott ej då blir att "glädjelöst vissna bort i ett hyrt rum, träna och längta" efter det hon inte har. Livskonstnärinna.

Ett litet ord i titelfrågan.

Om en kvinna står så högt i alla eller några avseenden, att hon vinner en uppsatt mans kärlek och blir gift med honom, har hon ju på sätt och vis förtjänt att hedras med sin mans titel. Ty det är inte i allmänhet precis vem som helst, som utses till exempelvis en läkares maka. Ju högre en man står, desto större blir uppgiften för hans hustru att fylla de plikter, som följa med hans stånd. Och jag tänker, att både statsrådinna och doktorinna m. fl. vackra titlar äro välförtjänta. Det är säkert mindre ansvarsfullt och krävande att vara en fru Vemsomhelst än en doktorsfru, om denna fyller alla de krav, som ställas på en läkares hustru. Och varför ej skänka erkännande genom en titel för en gärning, som sker i det tysta? T. o. m. den store Enköpingsdoktorn måste ju ge sin hustru en del av äran för, att han blivit den han var. Signel Berm.

Många hava varit av den orubbliga övertygelsen att ingenting kan jämnställas med mejerismör. Sedan de prövat RUNA — Svea nya smörblandning — hava de emellertid ändrat åsikt.

T A G

vilka gryn som helst,
jämför dem med

Svenska Havregryn

Ni väljer sedan inga
andra

Svenska Grynkvarnarnes
Försäljnings A.-B.

Göteborg

Stockholm

STEINWAY & SONS
STORT LAGER I ENSAMÅGENTUREN
LUNDHOLMS PIANOMÅGASIN
STOCKHOLM • JAKOBSBERGSGATAN 22

KÖP
TANGENS
GARDINER

Dr. Byl's preparater
Lybros
äro världsberömda och anses
som de förnämsta bland nutida
moderna toalettmiddel.
Inreg. varumärke.

A/B Franska Parfymmagasinet
Kungsgat. 13.
Hamng. 5. Drottningg. 21.
STOCKHOLM

Hemfärgen
HÄRVAN

INREG. VARUMÄRKE

Jämna, vackra och veck-
fria bli Edra plagg med
denna av alla förbrukare
högt skattade hemfärg.
35 olika färger, ljusa och mörka.
Begär provkartor.

En påse å 35 öre
färg 1/2 kg. gods.
Hos alla
handlande.

A. W. HERDINS FÄRG-
VERK, FALUN.

Använd

GÖTEBORGS
KEX
FABRIKS AKTIEBOLAG

Svensk Kex

**PHOSPHO-
ENERGON-
PILLER**

**Iduns kvinnoklubbs andra sek-
tion startar.**

»NI ÄR NYKOMMEN TILL STOCK-
holm. Ni känner er litet ensam och främ-
mande. När ni går på gatan, åker i spår-
vagnen, bland idel obekanta, har det hänt,
att ni tänkt: »Det skulle allt vara roligt
att känna några av alla dessa — somliga
se bra trevliga ut!» Nåväl, här i Idunklub-
ben kunna ni alltså träffa en del av främ-
lingarna från gatan och spårvagnen...»

Detta är ett litet utdrag ur fru Marika Stjernstedts välkomsttal till Idunklubbens andra sektion, som onsdagen den 27 febr. hade sin första sammankomst, i form av symöte, å Restaurang Fenix. Jämt 100 medlemmar hade antecknat sig i klubben, och så gott som alla hade infunnit sig. Samma attraktioner bjödos som på första sektionens senaste sammankomst i den goda meningen, att ingenting av det som bjuds den ena sektionen skall undanhållas den andra. Fru Marcus gav alltså »blomsterlek-tioner» fröken Fia Öhman läste högt — om spännande leopard- och tigerjakter, som hon varit med om i Indien — alltunder det man handarbetade med stor flit. En tavla med riktig hemprägel! Fru Marika Stjernstedt, ordförande i andra såväl som första sektionen, var, som sagt, med och gjorde, genom sitt älskvärda väsen, sitt till för att damerna skulle känna sig hemmastadda; likaså fru Enemark, tjänstgörande värdinna. På styrelsens anmodan har även fru Zethraeus lovat vara värdinna.

Allt som allt: sektion 2 gjorde samma lysande start som sektion 1!

Dess nästa sammankomst, föredragsaf-ton, blir den 12 mars, samma tid och lokal. Se i övrigt sid. 219. Vi vilja på-peka, att det är ingenting som hindrar, att medlemmar i sektion I gå över till sek-tion II; det vore bara fördelaktigt, då an-talet på så vis blev jämnare fördelat.

**Den som "textat" Gösta
Berling.**

Alva Lundin.

TILL DEN GENOM-tänkta utstyrelsen av en stor film hör också tex-terna, icke blott innehäl-let i dem — som i Gösta Berlings saga äro stavade efter tiden före nystavnin-gen — utan deras yttre. "Gösta Berlings" texter ha fått en mycket vacker och om man så vill kalla det, stiltrogen prägel. Och mästaren är Alva Lundin. Men Gösta Berlingfil-mens texter ha ett annat manér än det hittillsvaran-de. Man har här velat få fram det älderdomliga, det romantiska, som omsvävar cavalieren Gösta Berlings historia. Och som texterna äro nära 400, har det inte varit litet arbete.

Iduns byrå och expedition,

Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: ... Kl. 9—5 | Expeditionen: ... kl. 9—5
Riks 8660 — Norr 9803 | Riks 1646 — Norr 6147
Red. B. Carlsson kl. 1—3 | Annonskontoret: kl. 9—5
Riks 8660 — Norr 402 | Riks 1646 — Norr 6147

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

35 öre efter text. 40 öre | Utländska annonser:
å textside. Bestämd plats 45 öre efter texten, 50 öre
20 % förhöjning. Led. pl. å textside, 20 % förhöjn.
och Platssökande 25 öre. | för särskilt begärd plats.

Iduns prenumerationspris:

Idun uppl. A.	Idun uppl. B.
Helt år 15:—	Helt år 17:50
Halvt år 8:—	Halvt år 9:—
Kvartal 4:25	Kvartal 4:75

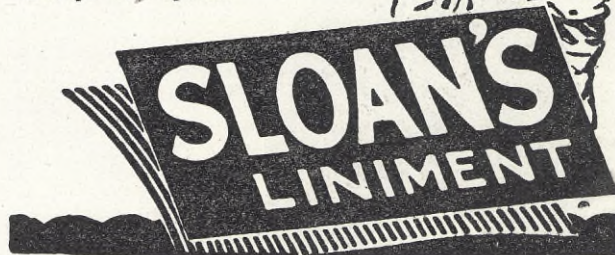
EN
GARANTI
för
förstklassigt
fabrikat är
namnet
GAHNS

Välj en tvål-sort ur vår
stora sortering, en parfym eller en crème med vårt
namn, och Ni blir tillfredsställd.

Reumatism

Kvalfulla reumatiska och andra smärtor få ögonblicklig lindring vid användning av några droppar av Sloan's Liniment. Det verkar som trollkraft — ingnidning obehövlig.

Fås på alla apotek.

∴ Bättre och bättre dag för dag. ∴
Halsen ingen fara löper
om då och då en Tuloask man köper.
En pastill i munnen tag
och säg med välbehag:
ah, ah, ah, ah, ah, ah, ah.
Det blir bättre och bättre dag för dag.

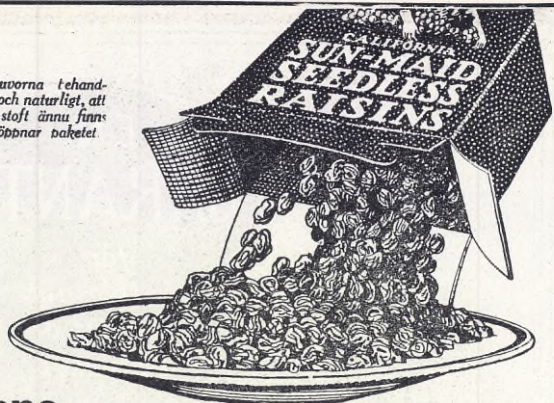
Tulo

DEN LILLE
HALSLÄKAREN

Äkta endast i originalförpackn. å **25**
A.-B. Förenade Chokladfabr., Sthlm. ÖRE

Sun-Maidruvorna behandlas så enkelt och naturligt, att skalens fina stoft ännu finns kvar när ni öppnar paketet.

Så rena, att man icke behöver rensa dem

“De äro de renaste russin jag någonsin sett,” säger varje husmor, som provat Sun-Maid-russin. Och det är alldeles riktigt, att ni icke behöver rensa dem.

Det finns Sun-Maidrussin av två slag—Sun-Maid kärnfria och Sun-Maid urkärnade.

De kärnfria Sun-Maidrussin växa och mogna utan kärnor.

De urkärnade Sun-Maidrussin äro stora, söta och saftiga. Försök en gång de nya russinen och se, om ni icke finner dem bättre än alla andra.

Varje speceri—och frukthandlare för dem.

SUN-MAID RAISIN GROWERS,
FRESNO, CALIFORNIA.

SUN-MAIDRUSSIN

I de röda paketen finner ni de små kärnfria russinen, i de blå paketen de stora, urkärnade.

S1

I det enklaste tjäll

har det nu börjat skymta bättre tider. Den förut så magra kosten har väsentligt förbättrats och familjens ekonomi är ej så bekymmersam nu som förr. Besparingsmetoder har införts. **Mustads Bästa-Växt** och **Solo-Grädd** ersätter på ett förträffligt sätt det dyra natursmöret och veckans matsedel kan nu hållas på en högre nivå till ett lägre pris.

**Bättre mat och bättre ekonomi
följer alltid Mustads i spåren.**

Krantz

KJOLPLISSERING DURANGOS

Maskinmärkning, hälsöm och brodering.

Ingeborg Lindeberg, Specialateljé,
Mästersamuelstr. 32 (int. Malmkill-
nadsgatan), Stockholm.

Order till landsorten omgående.

Nyöppnade Hygieniska Salong.
Kungsgatan 51, 1 tr. N. 18016.
Hår- och Ansiktsbeh. Damfrisering.
Hand och Fotvård.
Engelska, Franska och Tyska talas.

Hos samma släkt i 52 år.

Fröken Stenius med sitt "herrska" barn.

En trotjänarinna, som varit icke mindre än 52 år i samma släkt, är Amanda Stenius, i tjänst hos dir. Gustaf Berg i Svensk Filmindustri. Till familjen Berg, där hon vistats i 15 år, har hon kommit från fru Bergs föräldrar, tullöverinspektör E. Wistrand i Göteborg; där var hon i 28 år och därefter i 9 år hos fru Wistrands föräldrar. Det är alltså fem generationer hon arbetat för, med trohet och nit och aldrig svikande krafter.

Den gamla trotjänarinnan, som på bilden ses omgiven av "våra barn", som hon alltid med stolthet kallar den Bergska familjens tre småflickor, fyller den 10 dennes 75 år.

Vem var Gösta Berling?

(Forts. fr. sid. 224.)

herdaminnen, törhända Gösta Berlingstypen funnits även å andra platser, fast jag tvivlar på att något landskap är hågat att ta upp tävlingen. Varför blevo de då sådana?

Tänk dig, du som läst sagan och blivit förälskad i den avsatte prästen och grubblat över hans livsöde, tänk dig själv som en glad, värmländsk studerande vid universitetet. Du har livsglädjen men ock svärmodet i blodet. Du är så vek, att du gråter då glädjen och skönheten överväldigar dig och du är ändå stark.

Så fick du kanske din tjänstgöring i en avlägsen socken i landskapets nordligaste del. Där var obeskrivligt vackert, underbara tempelskogor och mjuka åsar, men mystiken smög genom dunklet och skrämde dig. Du fann snart att det icke var det ljusa och leende Värmland.

Och som du är värmlänning, älskar du allt detta, med en kärlek, som tynger dig och gör dig inbunden. Är du då fattig har du svårt att komma ifrån ensamheten och böckerna äro för dyra för en adjunkt i en finnsocken. Din lön får du i spannmål, ja, det vill säga, du får i goda år, missväxtår får du svälta liksom dina församlingsbor. Ditt havrellass och din hopsamlade fallråg, som du kör ner till Torsby eller annan handelsplats, en tiomila väg, är din adjunktslön. Du vet inte hur stor den är förrän handelsmannen vägt och räknat. Markegångstaxan är beroende av handelsmannens humör eller hans goda hjärta ifall han har något. Den kan också vara beroende av hur pass lång tid du kan offra på hans gille.

Det kan hända att du får pengar ibland, eller kött och fläsk av storbönderna, men de gåvorna komma mest fram vid deras bröllop eller andra gillen. Är du då en glad dryckesbroder blir du gärna sedd och det betyder mat och pengar, det kan också betyda ett större gäll om ryktet går i din tjänst.

Allt detta måste du tänka dig, för att förstå, under vilka förhållanden Gösta Berling blev till.

»Jag behövde inte ta' någon särskild

DUNTÄCKEN MADRASSER

göra sängkammaren
till ett Paradis

J. Svensson & Bourghardt
GÖTEBORG

Täckfabrik Fjäderrännert

En koja och en Singer

CARUSO HOST-PASTILLER

Yardley's Äkta Lavendel Tvål

sammansatt av de mest utsökta oljor, förlämnar huden den mjukhet och ungdomliga friskhet som är första betingelsen för vacker hy och kvinnlig charm.

Varje tvål efterlämnar den friska doften av den äkta lavendelblomman, som kvarstannar på huden långt efter användandet.

Anspråksfulla damer uppskatta den.

Säljas i alla välsorterade affärer inom branschen.

Pris Kr. 1: 50.

YARDLEY & CO., LTD.,
LONDON, W. 1.

Svaga Nerver

stärkas bäst av

Ferrin

Bästa järnmedel.
Skadar ej tänderna.

Flyglar - Pianinon

Bechstein
Aug. Förster
Aug. Roth
Lauberger & Gloss

Billigaste priser och bästa avb.-villkor.
Edert gamla tages i byte.
Illustrationer o. pris gratis på begäran.
A.-B. J. A. Fogelqvists Musikhandel
Norrköping. Sthlm. Drottningg. 86.

Gratis
Kan Ni uppvärma
Sötervalla eller väning
med överlappsvärmens
medelst kökspisser.

"MALCUS"
Begär ill. katalog. Sändes gratis.
A.-B. MALCUS HOLMQUIST. Halmstad

Lätta och slitstarka,
vattentäta, släta — så att de icke samla smuts — men icke hala äro

TRELLEBORGS GUMMISULOR

De hålla 3 ggr så länge som lädersulor och kosta endast resp. Kr. 2:—, 2:25 och 2:50 för barn-, dam- och herr-. Till salu hos läder- och skohandlare.

TRELLEBORGS Gummifabriks A.-B.

Vad blom-morna säga.

Blomvänner kunna få höra sådana frågor: "Hur bär du dig åt, som har så vackra blommor!" En blomvän svarade: "När jag pysslar om mina blommor, känner jag med dem som levande väsen. En vissnande blomma berättade hur klen hon var. Då jag sporde orsaken sade hon: "Krukan är olämplig, godset och glaceringen äro för täta, mina rötter erhålla ej den luft de behöva, jag kvävs. Kära husmor", sade hon bedjande, "det finns nu en sorts krukor, 'Roslagskrukor' heta de, som äro så bra för blommor, de lämna tillräckligt med luft åt rötterna. I dem kunna vi 'andas' och trivas. Därtill äro de vackra och pryda både oss och hemmet." — Längre hann hon ej, förrän en varm tår föll på hennes vissnade blad och husmor lovade att genast skaffa ROSLAGSKRUKOR till alla sina blommor. Så går det när blommorna förstås. Vidare upplyste blomvannen att Roslagskrukor och blomvaser m. m. tillverkas av A.-B. Roslagens Glaceringssverk i Norrtälje. De röna en enorm efterfrågan av husmödrar landet runt och äro lämpliga gåvor när namnsdagarna komma. Finns de ej, så bed Eder handlande genast rekvisiterna från fabriken. Kataloger och prislista gratis.

som modell till Gösta Berling», yttrade doktor Lagerlöf till signaturen. Men om man ändock skulle peka på några bleve det Kalle Frykstedt och Erik Gustaf Groth, icke Emanuel Branzell. L. B.

Friherrinnan v. Wendt.

(Forts. fr. sid. 226.)
römde i Petersburg bosatte vetenskapsmannen Axel Gadolin, och ingick senare äktenskap med den mångsidigt bildade översten och kommendören F. W. von Wendt, vilken bl. a. såsom adjutant vid Finska Gardet hade deltagit i turkiska fälttåget 1877—78 och som, blott 47 år gammal, avled 1891.
Efter moderns, friherrinnan Fanny v. Borns död 1907 ärvde friherrinnan v. W. Emsalö gård i närheten av Borga — där hon sommartid bott ända sedan 1892 — en egendom, vars skötsel hon egnade en huvuddel av sitt intresse och sin arbetskraft under de senaste femton åren. Mångsidigt och fint bildad — hon talade utom svenska, finska, tyska, franska, engelska och ryska — samt hjärtegod och i högsta grad oegennyttigt åtnjöt hon i vidsträcktaste mån sin omgivningens, sina underhavandes och hela Emsalö-befolkningens kärlek och aktning. Närmast sörjande stå fyra söner, barn, barnbarn och barnbarnsbarn samt en syster, fru Hanna Palme, f. von Born, i Stockholm.

Friherrinnan von Wendt var, som ovan antytts, med starka släktskaps- och vänskapsband knuten vid Sverige. Hennes syster, Hanna von Born, gifte sig 1883 med sedermera Thule-chefen Sven Palme och flyttade över till Stockholm, brodern, lantmarskalken friherre V. M. Born var i sitt andra gifte förenad med Clara Grafström, en dotter till ordensbiskopen Frithiof Grafström, i Sverige gifte sig tvenne av kusinerna, systrarna Lavonius, Maria Lavonius med konsul Oscar Ekman, Anna Lavonius med bankdirektör Henrik Palme (Svalnäs); den tredje, Ebba, ingick 1889 äktenskap med prins Albrecht zu Solms-Braunfels. Bland övriga svenska släktförbindelser kunna nämnas kusinerna Fanny von Haartman, gift med byråchefen i bankspektionen Albert Tondén, Maria von Haartman, gift med svenske konsulin i Liverpool Enhörning, samt Elisabeth von Haartman, gift med friherre Sigfrid Rålamb till Granhammar.

Om vi ytterligare erinra om att professorskan Alma Ramstedt, född v. Haartman i Uppsala är en moster till den bortgångna, ha vi givit en översikt av en del av de släktskapsband, som brutit i och med friherrinnan von Wendts frånfälle.

Hennes enda kärlek.

(Forts. fr. sid. 226.)
kom och gick i fru Violas ansikte, medan hennes ögon med ett bittert uttryck följde den korpulente, som tungt vaggande sin oformliga kroppshydd på ett par korta, osäkra ben, sökte hålla jämna steg med de andra. Invid barriären fanns ännu ett tomt bord, där sällskapet slog sig ned.

— Vem av dem menar du? frågade fru Brita nyfiket.

— Jag menar den korpulente, han, som just nu beställer av den där bugande gånymeden.

— Men — i all världen — det är ju din man, vet jag!

— Ja, vem skulle det annars vara? Det blev en paus. Fru Brita försjönk i tankar.

— Den vinlövskransade guden blev min rival, Brita, bröt fru Viola omsider tystnaden.

Sorlet på terrassen lade sig ånyo. Från den gudabenådades fiol klingade nya hänförande toner. Viola reste sig.

— Låt oss gå, Brita! Jag vill ej höra mer.

Gymnastik eller humbug?

En läkare om Müllerska systemet.

MED ANLEDNING AV GYMNAS-TIKDIR. A. Wigerts kritik i Iduns förra nr av I. P. Müllers bekanta system, senast demonstrerat i Stockholm av hans medhjälpare kapten J. P. Jespersen, ha vi vänt oss till en läkare dr. G. A. Grönberger, för att få hans syn på systemet och mening om kritiken.

Medlet, som verkar genast.

Endast den hudcrème, som helt upptages av huden (och alltså icke behöves torkas av sedan den en gång anbragts) förmår att genast göra hyn vackrare och ungdomligt frisk.

F. PAULI'S
äkta Lijemjök Crème

är den enda hudcrème som helt kan absorberas av huden. Den efterlämnar därför ingen fettglans och i samma ögonblick man gnider in den, får huden både en känsla och ett utseende av smidighet och ungdomlig friskhet.

Engelskt Ballong- & Aeroplantyg

Ballongtyget 102 cm. br., i kval. finare än finaste tarantulle, lämpligt för utstyrsel, underkläder etc., till det synnerligen billiga priset av Kr. **2.20** pr m.
Aeroplantyget 90 cm. br. beige extra stark och fin kvalitet lämpligt för barnkostymer, herrskjortor, draggardiner etc. till Kr. **2.25** pr m.
Aeroplantyget 87 cm. br. vitt, lämpligt för örgott. nattlinnen, underkläder etc. Kr. **2.35** pr m.

HANDELSBOLAGET VOX
SMALANDSGATAN 40, STOCKHOLM.

Tel. 4212, 4213, 4214.

Prover sändes på begäran.

Nestlé's Barnmjöl är sammansatt av ett speciellt biscuitmjöl och sockrad kondenserad mjölk; det är dessutom tillsatt med malt, vilket gör detsamma lättsmält och ökar dess näringsvärde. Det förekommer de för småbarnen, särskilt under den varma årstiden, så farliga tarm-sjukdomarna och är ovärderligt, då barnen skola avvänjas. Nestlé's Barnmjöl är vida att föredraga framför komjök och har sedan ett halvt sekel rekommenderats av framstående läkare i alla land. Det finnes i alla speeri-, diverse- och kemikalieaffärer och på apoteken.

Magasin Ideal

BARNKLÄDER.
Grevturegat. 13, Stockholm.
Allm. Tel. Norr 404 84.

Ett obestriddigt faktum är att de förmånligaste inköpen göras hos Ahlén & Holm, Stockholm. Firmans lager omfattar tusentals varor av uteslutande god kvalitet och till verkligt låga priser. Nu för vintern rekommenderas särskilt den stora sorteringen av yllevoror, sportartiklar m. m. Envar får på begäran gratis och portofritt firmans stora katalog.

J allt - utom priset - likt smör

"ZETA"
ZENITHS SMÖRBLANDADE MARGARIN

"VERSALE kommer, VER-
SALE går, lycklig den som
VERSALE får..."

VERSALE MÅSTE SEGRA

i konkurrensen med andra tvättmedel, ty VERSALE nöjer sig inte — och *behöver* inte nöja sig med — att *själv* vara den som går i god för sin egen förträfflighet. De garantier VERSALE bjuder äro av helt annat slag och *intet annat tvättmedel*, det må annonseras hur braskande och självbelåtet som helst, kan bjuda något liknande.

Ensam bland *alla tvättmedel* har VERSALE underkastat sig en åtta månader lång, officiell avprovning vid Statens Provninganstalt och Fackskolan för Huslig Ekonomi i Uppsala.

Ensam bland *alla tvättmedel* har VERSALE därvid godkänts av såväl vetenskapsmannen som den praktiska kvinnan.

Ensam bland *alla tvättmedel* står VERSALE under fortlöpande kontroll av Statens Provninganstalt genom i allmänna handeln inköpta prov och inskränker sig sålunda ej till att låta tillverkningen "kontrolleras" av — fabriken egen personal.

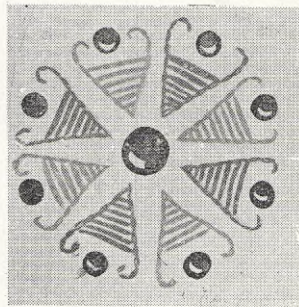
Ensam bland *alla tvättmedel* kan VERSALE bjuda dessa officiella, opartiska och fullt tillförlitliga *bevis* för oskadlighet och effektivitet. Ni gör Er sålunda själva den största tjänsten genom att vid nästa tvätt prova VERSALE.

VERSALE säljes hos alla
välsorterade speceri- och
färghandl. à 55 öre paketet.

IDUNS HAND- ARBETEN.

Småttingarnas vardagsdräkter.

KÄRA MAMMOR! HÄR FÅ NI idag några nyheter för Lillan och Putte. Det är som ni se två överklänningar att användas tillsammans med en liten blus — riktiga vardagsdräkter. Materialet är starkt grått linne och lämpar sig därför så bra för de små vildbasarna. Båda kostymerna ha också sitt lilla broderi. Sålunda se vi två elefanter pryda Puttes byxben medan gubben i månen kikar ned från ena axelklaffen och småler hult. — Lillans överklänning är broderad med en lustig grann stjärna som är

T. v.: Vardagsdräkter för flicka om 7 år och 4—5 års gosse. — T. h.: upp till: Detalj på Puttes elefantbroderi. — T. h.: nertill: Detalj på Lillans granna stjärna.

placerad på framstycket, fickorna och bakstycket.

Dessa vardagsdräkter kunna beställas genom Iduns handarb.-avd. och rekvideras pr postförskott.

Puttes dräkt i grått linne med elefanterna uppritade och garn därtill kostar 4,50 kr., Lillans dräkt i linne 5 kr. Båda kunna även fås på oblekt bomullsväv och kosta då endast 3 kr. och 3,50 kr.

HEIA.

Vem vill ha Iduns fadderbarn?

Den som bland de många hungrande små vill taga sig an ett Iduns fadderbarn för binder sig att betala antingen 10 kr. pr månad i sex månader, för vilka pengar barnet då blir bespisat på Rädda Barnens barnbespising, eller 20 kr. i månaden under samma tid, då barnet får både mat och annan nödtorft. Rädda barnen övar all nödig kontroll.

Köp
"Extra-Cashew"
Väg. 400 grm.
Kronor 3:25 pr ask
Delikataste Choklad
PERCY F. LUCK & Co.

SATURNUS LIKÖR-EXTRAKT

De gamla Holländarne voro erkända mästare i likörtillverkning. Med Saturnus Likör-Extrakt gör man lika goda likörer för 1/4 av kostnaden. — Försök!

"Then lilla Likörboken" gratis hos Eder handlande eller från fabriken

DET BÖR INTRESSERA VARJE SVENSKA
ATT JÄMFÖRA
CHOLEPALMINETVÅL
MED UTLÄNDSKA LYXTVÅLAR
LARS MONTÉN
STOCKHOLM

Varför endast
Leichner
?

Därför att Leichners fettpulver är det enda användbara skönhetspulver, som varaktigt stannar kvar och täcker ordentligt och dock förblir osynligt. Vid dagsljus som eldsljus är det av lika god verkan. Ojämförligt mjukt och fint för hudens skötsel, uppfriskande parfymerat. Kan erhållas överallt.

L. LEICHNER
BERLIN, Schützenstrasse 31

Skyddsmärke.

Titta Er i spegeln.

Hurudan är Eder hy? Är den vacker, så bevara den, är den illa medfaren, förbättra den genom att morgon och kväll använda Erasmic Vanishing Cream, känd och uppskattad sedan årtionden tillbaka av societetens damer på kontinenten.

Erasmic
VANISHING HUDCREAM

Finnes i alla Parfym- & Kemikalieaffärer samt Damfrisørsalonger.

Iduns korrespondensklubb.

Finns det bland Iduns läsare någon, som vore hågad korrespondera med ung Lapplandstös, som råkat hamna på en plats ner i sydligare delar av landet, där hon totalt är lämnad åt sig själv med sina funderingar och fantasier. Skulle finna stort nöje i att korrespondera med ungherre, helst med en med förståelse för det s. k. svagare könet och som inte behandlar en flicka bara som tidsfördriv och bara jazzar och flirtar med henne, utan med en, som även i en stackars flicka kan finna kamraten och vännen med vilken han kan resonera om sina intressen både av det ena och det andra slaget. Han bör helst ha något intresse för musik, sport m. m., ha sinne för humor och ha åtminstone aktning för religionen.

Tänk på hur mycken förströelse man kan ha av en korrespondens och skriv ned det snaraste till

Optimist.

Söker genom Iduns korrespondensklubb en vän att utbyta tankar med, emedan jag tyvärr ej blivit tillräckligt rikt utrustad i andlig måtto så att begreppet ensamhet ännu tilltalar mig. Ålskar framför allt Guds fria natur, musik, konst, böcker likaså.

Någon som i brist på sysselsättning önskar fördriva tiden söker jag ej. Självtaligt i arbetet önskar jag en människa som sett och erfarit litet av livet och som endast ser människor, oberoende av deras dagliga arbete och ställning.

Sylvia.

Som deltagare i Iduns korrespondensklubb ville jag anmäla den präktigaste unga flicka jag lärt känna. Hon är den alltid kloka och hjärtegodas, med solskenslymne begåvade, intelligenta, djupa och varmt tänkande, livligt kyrkligt, socialt- och hemarbetande flickan, enda dottern i bildat lugnt hem, och dock den enkla, anspråkslösa, ödmjuka, osjälviskt uppförande, som säkert bleve glad få giva något av sin inre rikedom till den som önskar tillskriva henne "Den verkligt bildade."

Undertecknade anmäla sig härmed som medlemmar i Iduns Korrespondensklubb. Vi äro två realskoleflickor i Norrland, pigga och sportintresserade (ålder 16 år), önska att korrespondera med likasinnade skolpojkar eller skolflickor i ung. samma ålder med intresse för skolarbetet. Svar var för sig till

"Deutsch, English".

Vem vill genom brevväxling dela tankar med mig, — en 27 års tös, hurtig och med friskt livsmöd — men dock tänkande, och med allvarliga ideella intressen. Gärna skulle jag vilja komma i kontakt med någon som äger en självständigt utvecklad karaktär, och en fast, ljus och sund livsåskådning för att dryfta livsfrågor och utbyta livserfarenheter, berätta om vårt livs grå vardag, och kanske även om ljusa innehållsrika högtidsstunder, om lugna, vackra dagar, eller om stormfyllda dagar.

Ja, kära medvandrare på livets stundom glada, stundom knaggiga och villsamma strät, skriv ett brev till Naturbarnet.

FRÅGOR OCH SVAR

Fråga: Jag lider mycket av springmask. Har försökt allt möjligt utan resultat. Vore mycket tacksam om Idun kunde giva mig ett recept som kunde hjälpa.

Barbro, 21 år.

Svar: Stor, extra renlighet av patienten själv, av sovrummet, kläder och sängkläder är det säk-

M. ZADIGS
Äkta Divina

Tvål | **Parfym**
välgörande | säsongens
förskönar | finaste och
 huden. | bästa.

Lacking

En sann njutning bereda Eder
Edra lackskor, om de behandlas
med Lacking.

Edert hår
gränar i förtid

oftast av för torr hårbotten. Enda verkamma medel att förhindra detta är att i tid använda

Medicinsk tjärsalva, LANOPYROLLIN,

ett effektivt och gammalt beprövat medel mot håravfall och mjällbildningar. Dödar på kort tid skadliga mikrober i hårbotten. Gör håret glänsande och befordrar i högsta grad hårväxten. Förordad av läkare. Tillverkat under kontroll av Pharmacie Kandidat Palm. Pris kr. 3:50. Till salu på Apoteken, samt i kemikalie- och parfymaffärer eller sändes mot postförskott direkt från Lanopyrollin-lagret, E. Ohlsson, Wallingatan 8, Stockholm, Lagligen skyddat.

Radiomottagaren
"Mixen"

Marknadens förnämsta och billigaste Rundradiomottagare för Stockholm med omnejd. Pris kr. 25:—, demonstreras och försäljes av Elektriska Belysningsbyrån, Storgatan 19, Stockholm. Tel. 736 87.

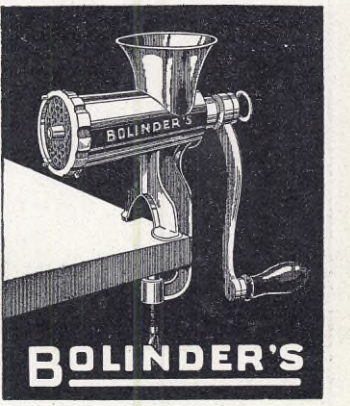
Vävskeदार

jämte övriga tillbehör för handvävstolar. Vävsplannare, Skyttlar, Skedkrokar och Spolmaskiner köpas förmånligast hos

A.-B. Borås Mek. Väfskedsfabrik, Borås. Rikstelefon 1028. Exp. till landsorten mot postförskott.

Duktyger, Handdukar
Vita vävnader

till fabrikspriser. Prover sändas till landsorten på begäran franko. ALMEDAHLS FÖRS.-MAGASIN. OBS! 55 Kungsgatan 55. OBS! GÖTEBORG.

Hur man blir av med generande hårväxt.

Det finnes ingenting så fränstötande och genant som hårväxt på en smidig, fin kvinnoarm. Alla anspråk på finhet bli därigenom omöjliga. För att avlägsna generande hårväxt finns det intet brukligt medel, som är så effektivt och på samma gång behagligt som VEET-cremen. VEET-cremen är en parfymerad sammetslen creme, som i utlandet fullständigt har undanträngt bruket av skadliga depilatorer och hakmaskiner, vilka blott stärka håret i dess tillväxt. Under det att vanliga depilatorer och maskiner blott avlägsna håret från hudens yta så förintar VEET-cremen håret ända från roten. Det är lika lätt att använda den som vanlig ansiktscreme. Man smörjer den på huden sådan den är, då den kommer ut ur tuben, låter den sitta kvar ett par minuter, tvättar därpå av den, och håret kommer att vara försvunnet som genom ett trollslag.

VEET-cremen erhålles hos alla parfymhandlare. Engros-depot för Skandinavien: **MADSEN & WIVEL**, Köpenhamn.

3

 TING ATT MINNAS

om

Arboga margarin

1

 Smörblandning "Mejerit" SMAKAR Växtmargarin Växt №1

2

 Sräddmargarin Alfa-Ko BRYNER Växtmargarin Växt №1

3

 Srädd Alfa-Ko BAKAR Srädd Alfa-Ko

som smör

L.LINDINS Tdun

raste botemedlet, ty massor av maskägga komma ut i underkläder, i bädden och på golvet. Särskilt bör patienten hålla händer och naglar väl rena. Maskpulver bör intagas. K. N.

Fråga: Kan Idun ge mig anvisning på och om möjligt rekommendation till ett skolhem för gossar. Event. en inackordering i samband med skolgång i familj, där hufvudern har tid och intresse att övervaka en 10-årig, värtartad gosse. Mor.

Svar: Solbacka realläroverk för gossar, adress Stjärnhof är välkänt. — Ett privat hem med skolundervisning och faderlig tillsyn, som särskilt kan rekommenderas, fås hos kyrkoherde C. N. Brodin, Kungsäter (Älvsborgs län). K. W.

Fråga: Förra året höll prof. von Harnach föredrag över ämnet: "Några Jesuord, som ej återfinnas i evangelierna." Detta föredrag har sedan utgivits i broschyrform, men jag kan ej erinra mig på vilket förlag. Kan Idun lämna mig upplysning här om? Rbg.

Svar: Broschyren i fråga är utgiven på Diakonistyrelsens Bokförlag och kostar 75 öre. Torde finnas i varje missionsbokhandel. K. W.

Fråga: Hur stor pension har en folkskollärares änka? Och hur mycket har en löjtnants änka? Hur stort pupill-tillägg för varje barn? Ha änkepensionerna ej blivit ändrade, sedan löne-regleringen för officerarna? Tacksam för svar på grund av ett vad. Gammal fröken.

Svar: En folkskollärares änka har i pension 20 % av mannens pension, som är 70 % av hans lön. Dessutom har hon 300 kr. i tillägg och något därtill för vart barn. — Vad en löjtnant änka beträffar beror hennes pension på vid vilket regemente hennes man varit samt på andra omständigheter förknippade med inbetalningen till pensionskassan men torde ej överstiga 400 kr. För vart barn blir ett tillägg av 100 kr. Bestämmelserna för officerarnas pensioner äro ej ändrade. K. W.

Fråga: Vore tacksam om någon av Iduns läsekrets kunde gica mig beskrivning på goda kolakarameller. Kan ej finna recept på sådana i kokböcker. Hade tänkt sedan slå mig på försäljning härav till vänner och bekanta. Tror ni detta skulle kunna inbringa mig något? Mångårig prenumerant.

Svar: 2 dcl. tjock grädd, 2 dcl. strösocker, 1 msk. ljus sirap, 1 msk. kakaopulver, 1 msk. ättika. Grädden, sockret och sirapen blandas kallt tillsammans, tills sockret är fullkomligt upplöst. Då ihålles ättikan, och blandningen sättas över elden att koka under omrörning, tills den tjocknar. För att prova hålles en droppe av massan i kallt vatten, om den kännes seg, kokas ej vidare, utan massan hålles upp på oljad plåt. Då blandningen nästan är kall skäres fyrkantiga bitar därav med en vass, smörad kniv och varje bit vecklas in i smörpapper. Torde ge en god inkomst, om ni får många avnämare. K. W.

Fråga: I mitt bryderi tager jag mig härmed friheten vända mig till Idun i förhoppning om råd. Jag är bliven änka och måste själv förtjäna mitt bröd, men är ej specialutbildad och som jag är barnlös behöver jag ett arbete, som kan bli för mig ett livsintresse. Jag är 34 år gammal och har varit gift i 10 år. Min man var statens tjänsteman och i god såväl social som ekonomisk ställning.

Min make efterlämnar ett litet kapital på omkring 20,000 kr. och dessutom får jag en liten årlig pension. Har avlagt realskole-

Öppna för skönhet och hälsa!

Att hålla kroppens porer öppna och i full funktion är som att öppna fönstren på vid gavel för sol och luft. Ovicula tvålens fina fett, milda oljor och medicinska tillsatser intränga renande och helande i hudens porer, borttaga sjuklig rodnad, finnar och dylikt. Pris 1 kr.

F. Pauli's

Ovicula

den enda med ren äggula

Skönhetstvålen.

Rena porer — rudens hälsa.

ELFSTRÖMS

Följ ett gott råd!

"Alla, som besväras av finnar och por-maskar, vill jag råda att i likhet med mig dagligen använda **Elfströms Svavel-Tjärtvål** N:o 1. De skola inom kort tid göra samma erfarenhet som jag, nämligen att de nämnda obehagen fullständigt försvinna och att huden återvinner sin ungdomliga friskhet. För egen del kan jag ej nog lovorda denna tvål, som i sig förenar både behag och läkedom. Karin Nilsson."

Begär icke en Svavel-Tjärtvål; begär alltid **Elfströms Svavel-Tjärtvål** N:r 1! Säljes överallt å 1 kr. pr st.

ELFSTRÖMS TEKN. FABRIK, Gefle.

Mellins Food

är en världsberömd, lättsmält kraftnärings för barn, ammande mödrar, konvalescenter och åldersstigna samt för personer, som lida av mag- eller tarmsjukdomar. Förordas av läkare. Köpes i apotek, speceri- & drogaffärer.

Tag del av vår katalog och broschyr över

Hermes

Erhålles gratis hos våra återförsäljare e. dir. från

AKTIEBOLAGET NYMANS VERKSTÄDER UPPSALA.

Thédukar och Stores Lysdukar och Motiv

Obs.! Handarbete! Extra billigt! De Förenade Spetsfabrikernas Försäljningslokal Grevturegatan 13 (Hörnbutiken). Stockholm.

För Piano

N:o 5. Zu The und Tantz. Kr. 2: 70 innehåller 24 sommarens danser. N:o 4. Beim Tantz der Jugend. Kr. 1: 80 innehåller 21 sommarens danser.

Aktiebolaget Musikdepöten, Götgatan 32 A, Stockholm 4.

HORROCKSES, CREWDSON CO. LTD.,

Bomullsspinneri och Bomullsväveri.

MANCHESTER.

Preston and Bolton, Lancashire, Sysselsätter 6,000 personer. 24,276 hectares.

WHITE DRILLS
KHAKI DRILLS
DYED DRILLS

TILLVERKAR VÄRLDENS BASTA O. FINASTE TYGER.

SW 3

Ett vackert hår

kan vem som helst erhålla genom en lämplig och metodisk skötsel av detsamma. Nutidens förnämsta och på vetenskapliga grunder framställda preparater för hårets vård föras alltid i våra affärer. Ett försök med D:r Byl's världsberömda lotioner "Lybros" verkar både omedelbart och i längden utslutande fördelaktigt.

Inreg. varumärke.

A.-B. Franska Parfymmagasinet

Kungsgatan 13 Drottninggatan 21 Hamngatan 5 STOCKHOLM.

Huvudpersonerna i Gösta Berlingfilmen

äro:

Gösta Berling Lars Hanson
 Majorskan Samzelius Gerda Lundeqvist—Dahlström
 Hennes mor Hilda Forshund
 Major Samzelius Otto Elg—Lundberg
 Brukspatron Melchior Sinclair Sixten Malmerfelt
 Gustafva, hans hustru Karin Swanström
 Marianne, deras dotter Jenny Hasselqvist
 Grevinnan Märtha Dohna Frih. Ellen Cederström
 Grevinnan Ebba Dohna, hennes styvdotter Mona Mårtensson
 Greve Henrik Dohna, hennes son Torsten Hammarén
 Grevinnan Elisabeth Dohna, hans hustru Greta Garbo
 Sintram Sven Scholander
 Kapten Christian Bergh Svend Kornbaeck
 Beerencrutz Hugo Rönnblad
 Rutger v. Örneclou Knut Lambert
 Patron Julius Oscar Bergström
 Major Anders Fuchs Gaston Portefaix
 Farbror Eberhard Albert Ståhl
 Kusun Kristoffer Anton de Verdier
 Lillencrona Axel Jacobsson
 Löwenborg Jan de Meyere
 Kevenhüller Edmund Hohndorf
 Ruster, trumslagare Theodor Buch

Premiär på Gösta Berlingfilmen, första delen, blir
måndagen den 10 mars

i följande femton svenska städer:

Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Lund, Häl-
 singborg, Karlskrona, Borås, Eskilstuna, Örebro, Jönkö-
 ping, Karlstad, Uppsala, Gävle, Östersund.

Bästa putsmedel för
 Diskbänkar och dyl.

För diskbänken,
 kökets värsta persedel att hålla ren, fin-
 nes numera blott ett verkligt idealiskt
 medel. Detta är
Zinksol

Marknadens mest glänsande glansnings-
 medel!

Det spar arbete!
 Det spar händerna!
 Det kommer Er att sjunga av glädje!
 Köp Zinksol i dag!

Det idealiska putsmedlet
 för koppar och mässing är

Kopparsol

Det har aldrig funnits något bättre.
 Det finns intet bättre.
 Det kommer aldrig att finnas något
 bättre.
 Besluta Eder därför att från och med
 nu uteslutande använda kopparsol.

Bästa putsmedel för Kop-
 par, Mässing o. dyl.

NYA ZINKSOLFABRIKEN,
 Telefon 3142. **ÖREBRO.** Telefon 3142.

**En länge efterlängtd
 hjälpare**

mot huvudvärk, influensa, förkylning, reumatism,
 gikt etc. har kommit i GLOBOID ACETOCYL-
 preparatet, som är lätt att taga på grund av tablettens
 ovala form, utan smak, då tabletten sväljes
 hel, ofarligt för hjärtat och sålunda lika använd-
 bart för gammal som för ung.

Det viktigaste för att förekomma förkylningar
 och därav följande obehag är att taga GLOBOID
 ACETOCYL omedelbart redan vid det första lilla
 tecknet på annalkande förkylning. Gör Ni det, mo-
 tar Ni förkylningen med 2 tabletter. Det kostar
 11½ öre. En flaska GLOBOID ACETOCYL
 rymmer nämligen 40 eller 20 tabletter och kostar
 resp. kr. 2:30 och 1:20. Erhålles utan recept å
 närmaste apotek. Fråga Eder läkare om GLO-
 BOID ACETOCYL.

Även den klenaste mage tål
 GLOBOID ACETOCYL utan obehag.

YVY-TVÅLEN

*användes med förkärlek
även i badrummet*

Säljes överallt à 1 krona pr st.

AKTIEBOLAGET YVY-FABRIKEN YSTAD.

Receptet för dagen

Makaronisalad

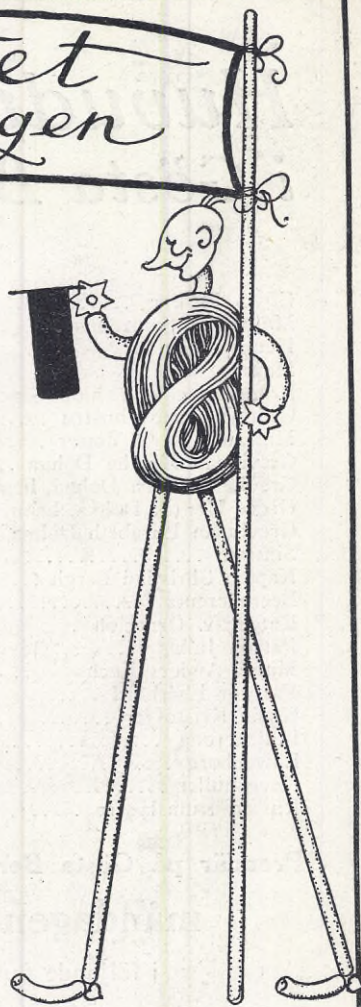
(för 6 pers.).

125 gr. svenska makaroner,
stänger, 1½ lit. vatten, ½ msk.
salt (8 gr.).

Sås: 4 äggulor, 1 tsk. mjöl,
3¼ dcl. grädd, 1 tsk. senap, salt,
2½ msk. matolja.

Beredning: Makaronerna sköl-
jas och påsättas i kokande, sal-
tat vatten 20 min., varefter de
hällas upp i durkslag, överspolas
med kallt vatten och få rinna av.
Till såsen blandar man i en
blankskurad kastrull äggulorna,
mjölet, grädden och kryddorna
väl tillsammans, varefter såsen
får sjuda över elden under kraf-
tig vispning, tills den blir tjock.
Den hälls upp och oljan till-
sättes försiktigt.

Såsen hälls varm över maka-
ronerna, men saladen serveras
kall.

Prinsessan av Pless

— allmänt beundrad för sin skönhet —

skriver följande angående **ENGELSKT SKÖNHETSVAX** (Merceolized Wax)

"Det är mig ett sant nöje att lämna mitt omdöme om Merceolized Wax, så att varje kvinna får veta, vilken välgörande verkan detta skönhetsmedel har. Ett fördelaktigt utseende betyder nämligen ofantligt mycket. En kvinna, som ej har ett friskt utseende och en hy, som är fri från rynkor, kan icke nå de fördelar, som livet eljest kunnat bjuda. Uppriktigt sagt tror folk, att jag är yngre, än jag i själva verket är. Detta har jag Edert underbara Merceolized Wax att tacka för, och jag har använt det sedan 1921, då jag återvände till England och de vänner, som funnos kvar. Vem som helst som använt "cold cream" eller dylikt skall snart märka, hur överlägset Merceolized Wax är i jämförelse med dessa för hudens vård.

Min kammarjungfru, som står bredvid mig, då jag skriver detta brev, säger, att jag verkar flera år yngre sedan jag börjat använda Merceolized Wax. Jag använder det varje morgon efter att hava tvättat mig och före jag går till sängs på kvällen. Huden har blivit mycket mjukare och vitare, och rynkorna hava försvunnit.

Jag skriver detta brev för att giva råd till alla kvinnor, som verkligen önska veta, huru de bäst skola vårda huden och bibehålla ett ungdomligt utseende för en rimlig kostnad i stället för att behöva undergå dyrbar massagebehandling. Behandling med Merceolized Wax kunna de själva utföra, och redan efter kort tid komma de att bliva förvånade över dess välgörande inverkan på utseendet. Det bleker solbränd hy och är ett utmärkt medel även för händerna.

Högaktningfullt
Marie Therese, Prinsessa av Pless."

ENGELSKT SKÖNHETSVAX (Merceolized Wax) upplöser och avlägsnar den spröda och gamla huden, så att den undre, friska huden kommer i dagen. Redan efter kort tid märks dess välgörande verkan! Detta skönhetsmedel användes över hela världen.

Erhålls i parfumerier, hos frisörer i burkar à Kr. 3:50 eller pr postförskott (vid 3 burkar franco, Kr. 10:50) direkt från

A.-B. ALFRED BENZON & C:o

MALMÖ - STOCKHOLM - GÖTEBORG

MW.